

נספח — חוברת דפים ממסכת בבא קמא

בחוברת שלפניכם דפי גמרא על פי תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 2-6	–	דף נה, ע"ב – דף נז, ע"ב
עמודים 7-12	–	דף ס, ע"א – דף סב, ע"ב
עמודים 14-15	–	דף עט, ע"ב – דף פ, ע"א
עמודים 16-17	–	דף פג, ע"ב – דף פד, ע"א
עמודים 19-22	–	דף פה, ע"א – דף פו, ע"ב

בה:

[illegible]

שמוני ברת סאה באורו
 שרדו. וז'ן
 נשדע שמוני משללה לנדה
 מה היה שזו ערובה זו
 משללה, אלז מה נחסר
 בית סאה ומדינה אם
 היה זה לנמור בקרקע
 וז'ן ורעמט, מה חסר
 דמיו בשביל אלמל ערובה
 זו, דעיו קולל גזיל
 רדנדה לקנות בקרקע אל
 ויחטמו בזה, ובדנר משעט
 תפסדנ כפתות דמיו (סא)
 ונעל לפנוי כראוי.
 חיי ערובה פחותה, מזה
 שיטעל ערובה ברזח חלה
 (ועד) (סא). שנאמר
 ואל ישימורנו בעילי,
 ונעל כתיב, ערובה הכזו
 לקרנה מושעת (סא),
 וז'ן שמוני, למעד,
 אלא סכין. ופסלי שמו
 שרדנו מעלה
 חסדו, ואל, חיי, סעל
 מתקלות בדבר, לרמ
 בשמירה חסד
 ונעמלה פסור, ור'י
 פסורנו מני פסור, ור'א
 כפתותה מני חיי
 חסדו מדיני שמים.
 חסדו ברדיו שמים.
 פופיעותה לשלל
 שנחמין להפסד כל יסאל
 (ישי) (סא).

הכונם "צאן לדין"

דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה זהו כראוי
שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה זהו שלא
כראוי א"ר מני בר פטיש מאן תנא מועד
דסגני ליה בשמירה פחותה ר"י היא דתנן
(ק) קשרו בעליו במוסירה ונעל לפניו כראוי
ויוצא והיוק אחד תם ואחד מועד חייב דברי
ר"מ ר' יהודה אומר תם חייב מועד פטור
שנאמר וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעֵלָיו וּשְׁמֹרָה הוּא
זה ר"א אומר א"ן לו שמירה אלא סכין
אפילו תימא ר"מ ש' שאני שן ורגל התורה
מיעטה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי
לה במתניתא תנא ארבעה דברים ה' התורה

הוא ש"מ: תניא א"ר יהושע ארבע
מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן
והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה
והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו:
בהמת חבירו ה"ד אילימא בכותל בריא *

דפי הגמרא לקוחים ממהדורת וגשל, באדיבות הוצאת וגשל. כל הזכויות שמורות.

הגינה ופלה: מה שהניח. לפי
הנחתה ולא לפי הזיקה: שמין בית
סאה באופה שדה. אין שמין את
הערוגה לבדה מפני שמפקד מוסיף
ששמן אותה בכל שוייה ורחמנא
אמר ובער בשדה אחר) וירשנו בנח' (פסח

ר"א פליג אתרווייהו דאילו ר"מ מיהו
בשמירה מעולה סגי ליה ור"א סבר
לית ליה נטירותא למועד: **הא דסבא.**
אפי' פורתא ולא צבי עד דטאזים ליה
בפפרא: רעין מצעיר. בפשיעה:
רעין ובער. רעין שיאכלנה לבהמתו

דברים העושה אותן פטור
רץ גדר בפני בהמת חבירו
והשוכר עדי שקר להעיד
מר מר הפורץ גדר בפני
דיני אדם נמי נייחייב "אלא
בכותל

(א) [ע'י' חוס' לקמן נ: ד"ה
גפלה], (ב) [ע'י' לקמן נח:
חוס' ד"ה שמין ותוס' ב"מ
לט: ד"ה שמין], (ג) לעיל
מה: לקמן לט: [וע'י' חוס'
שבת נב. ד"ה קשרה],
(ד) לעיל ב: (ה) [תוספתא
שבועות פ"ג ע"ש],
(ו) [שמות כב],

1. או נודע כי שור נח
הוא תמול לשלם אל
שקטנו בעלז
שלם שור תרת השור
ותומה יקה לו
שמות כל
2. זבי, יפתח איש אור
לך יקה איש אר
יכסנו ופל שקח שור או
שמות כל
3. כי תצא אל תמצאה
נאכל גישו או
הקקוה או השדה של
שלם המכבר את
הקקוה
שמות כל
4. כי יבער איש שדה או
שקח ושלח את עירו
יכסנו ופל שקח שור או
שמות כל
5. אשריכם שור כל
שם משלח שור השור
ותומה, ישיהו כל
6. לכן תגני מביא לך
איש בית יקח ותכירתי
לוקבכם משתין קח
עצוב בשיראל
אחר
יבכרתי
אשר יבער
הקלע עמו
מלכס א ד י

(ה) תום' ד"ה עד וכו'
ש"מ דאדם נמי:

[א] רש"י ד"ה אי כמות
כו' ואברהמה כו'. נ"ב וכן
פי' תוספות כאן ובסנהדרין
אבל כתבו שם ד"ל דגם
אברהמה חייב ול"ד למתני'
דמיי' בזוקיה וכו' ד
הרמ"ה. והרמ"ם כ' דאף
בזוקיה מייחב כאן משום
דמתכוין (ועי' בהגר"א ס'
שלו סק"ם וס"ק י') :

פיק ששי: הכונס
הכונס צאן לדיד. הפורץ
גדר לפני בהמת חבירו כו'.
בדיני אדם נמי [יהא]
חייב. והאיכא הנותן סם
המות בפני בהמת חבירו
פטור מדיני אדם וחייב
בדיני שמים. ויש ספרים
דמייט ויה הכא בהנך
דקאמר וזה ליכא, וכך היא
בפרק ז"ל.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נו.

עין משפט נר מצוה

יד א ב ג מיי פ"ד
מהלכות נ"מ הל' יד
פסג עין טט טוש"ע ח"מ
סי' מ"ח פ"ק יא:
בז ד מיי שם טוש"ע שם
ספ"ק טו:
בז ד מיי פ"ו מהלכות
עדות הלכה ז סג
לאין כח טוש"ע ח"מ סי'
ל ספ"ק ז:
יז ד מיי שם טוש"ע שם
זכ"מ:
יח ד מיי שם סג שם
טוש"ע שם:
יט ח מיי שם סג שם
טוש"ע ח"מ סי' כח
ספ"ק א:
כ ט מיי פ"א מהלכות
עדות הלכה א סג
עין קח טוש"ע שם ועין
זכ"מ וצ"ל:
כא י מיי שם פ"ו הל' ז
סג שם טוש"ע שם:
כב ב מיי פ"ו מהל' חולב
ומות הלכה ה ועין
זכ"מ:
כג ל מיי פ"ד מהל' מקי
מזון הלכה ה סג
עין פט טוש"ע ח"מ סי'
מ"ח ספ"ק ז:
כד מ מיי פ"ב מהלכות
חולב ומות הל' ז סג
שם טוש"ע ח"מ סי' כח
ספ"ק ז:
כה ב מיי פ"ד מהל' מקי
מזון הלכה א סג
עין פט טוש"ע ח"מ סי'
ש"א ספ"ק א:
כו ב מיי שם הלכה
טוש"ע שם ספ"ק ה:

מובא רש"י

העושה מלאכה במי
חטא. שקל כנגד
משקלות, ופרה וכל מעשה
נפסלים במלאכה (ויקרא
כג). מי מטהא דפרה
אדומה וכן פרה עצמה
נפסלים במלאכה, דכתיב
(במדבר יט) אשר לא עלה
עליה עול, ובמי חטאת
כתיב למשמרת למי נדה,
ותמיא כספרי מה מ"ל,
שיכול און לי שיהא מלאכה
פוסלת אלא בפרה ומזין
אף במים מ"ל למשמרת
למי נדה, כלומר יסיו
משומרות לך ולא לנדה
אחר (גיטין ג). פטור
מדיני אדם, לשלם וחייב
בדיני שמים, פועלות
לשלם ולשעס שמחין
לנפסול את ישראל (שם).
בדיני שמים, משום דלא
סליק (ועל"ז ב"ס).

אילימא דמטיא ליה ברוח מצויה בדיני אדם נמי לייחב. וא"ת
כיון שאין חילוק בין מקרב דבר אכל האש וצין מקרב
האש אכל הדבר אמאי אמרין בפרק כל הנשרפין (סנהדרין דף עו.
ושם) כפתו במקום סוף חמה או זינה לנא פטור לייחב למ"ד
אש משום חזיו וכן כפתו לפני ארי
וי"ל דודאי אי כפתו והציאו במקום
סוף חמה או זינה לנא או ארי
חייב אכל התם מייירי שכפתו במקום
סהיה ולא חזיו ממקומו ולא היו
מנמנמס הואיל והחמה והזינה והארי
אין עליו צנעת כפיתה וההיא
דאחיל עליה דקא דמיא אפילו
כפתו והציאו שם ואח"כ אחקיל
פטור דדמי לזרק מן ותרס דידו
ואפילו קדם הוא ונטלו פטור וא"ת
היא דהשיך זו את הנשם דפטור
למ"ד מעצמו הוא וטריש אמאי פטור
לפי מה שפירש צנעתין דפי פרה
(דף כג.) שם ידו לתוך פיו
והשיך לייחב משום אש דודאי הנשם
זיק האדם וי"ל דשליה התם שאין
האדם עדיין צנועל:

במונא בעי דש"לוי. וכו' תימא
פטור מדיני אדם משום
דלא ידעי' שהם עדי שקר מ"מ כיון
שאל היינו יודעין שהם עדות שקר
משלם אין שייך למיתני פטור מדיני
אדם: **א"ל** דהבירה. כגון שאין
לחבריה מה לשלם או שהלך למדינת
הים או כגון שאין אנו יודעים שהם
עדי שקר ודוקא שוכר אכל אמר
פטור מדיני שמים דסבור שלא ישמעו
לו דאין נראה לומר דנקט שוכר
למשמעין דאפי' שוכר פטור מדיני
אדם שאין זה שום מידוש ולקמן לא
עבד לריכותא אלא מדיני שמים ועוד
דנפיקין מן (דף עו.) השולל את
הבערה צד חש"ו פטור מדיני אדם
וחייב דדיני שמים שלם צד פקח הפקח
חייב משמע דשולל פטור אף מדיני
שמים: **פשיטא** אם לא יגיד
ובו' וא"ת ה"מ כשעבר על שזעמו
ובו' ונשא עון או יצא קרבן שביעות
אכל בלא שביעה נמי איכא נשיאות
עון דמוכח במנתי' בחד דיני
ממונות (סנהדרין דף טו.) ודוקא צ"ד
דכשזומרים אין אנו יודעים להעיד
שז אינם יכולין להעיד דכיון שהגיד
שז אינו חזר ומגיד והיינו אם לא
יגיד דקרא אכל מוך לנ"ד אין לחוש
שיכול לחזור ולהעיד:

העושה מלאכה במי חטאת.
עד שלא נתן האפר
דמניא כמס' פרה (פ"ד מ"ד) פרה
נפסלת במלאכה עד ששעשה אפר
והמלאכה פוסלת במים עד שישים
האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול
אף קדש מ"ל למשמרת למי נדה
ולא כעבר מי נדה: **פטור** מדיני
אדם. צ"ל הניזקין (גיטין ג). פריך
מנייה למ"ד ה"מ שאין יגיד שמה
הזיק: **אבל** הני אצטריך ליה.
וא"ת הנותן סם המות נמי מידוש הוא
למיתני כדאמרין לעיל (דף מו.)
דאפילו סם המות דלא עבדא דאכלה

כנוסל רעוע. דלא אפסקיה דלמסתר קאי: דמטי ליה. כשכפפה
הגיע זה הדליקה: **כרוח מצויה**. כרוח מצויה וצדיני אדם
ניחייב: **כרוח שאינה מצויה**. דמדי דלא סלקא אדעמיה היא:
טמון איסתר. שפסקה קמת חבירו צדיניו כשראה דליקה אכלה
והוא לא שלח את הבערה ושוייה
טמון וגרס להפסיד את הניזק
ולפטור את המצטער דפטור על טמון
באש: **לנפשיה**. להוציא ממון מחבירו
לעצמו: **ממונא צעי לשומי**. אותו
ממון שהוציא חייב להחזיר: **לחבריה**.
שכר עדי שקר להוציא מנה מראובן
לשמעון: **פשיטא דאורייתא** הוא.
דחייב דדיני שמים: **אם לא יגיד**.
בתי קא משמע מן מקפיד להגדה
משמע שאינו מגידין מתחייב זה ממון
ועוד ק"ל (פסוק דף ז.) כל מקום
שלאמר עד הרי כלן שני עדים עד
שיפטר לך הכתוב אחד דכתיב לא
יקום עד אחד באלה דברים יט):
אלא נדה. שמתחייב שובעה וצדיני
שמים מתחייב דלי הוה מספיק מחייב
ליה שובעה ודלמלא לא הוה משתבע

בשיקרא ומשלים: וכו' ליה. דחייבין
דדיני שמים: **העושה מלאכה נמי**
חטא. ששקל כנגדן משקלות במסכת
גיטין (דף ג.) והן נפסלין במלאכה: **פטור**
מדיני אדם. דהזיק שאינו ניכר לא
שמה הזיק. וכלוהי הני מיתבמי מתנייתא
נינהו: **המצטער**. מקע לו בלזנו פתאום
וצעמו דלא עבד ציה מעשה צגופו:
ר"מ מחייב כסיון. פלוגמיהו מייפראש
בהמניא את הכד (לעיל דף עט.) בנתקל
פושע ובמפקיר נזקיו: **אנא כסוי**
כסויסה. שלא תצטער צה האש
מהר: **דכרי הרצ שומעין**. והיה להם
שלא יעידו: **והוא שחפרה**. הא דמתן
נפילה בלילה פטור כגון שחפרה
הבערה והפילה הכותל דלגוס הוא:
אנא לא חפרה. אלא משלמה נפלה:
סחיתו בפשיעה. אלא נפילה דעבד
למיפל: **וסופו באונס**. דהא לא נפלה
אלא חפרה: **הניחא למאן דאמר**
כו'. פלוגמא היא צסוף המפקיד
(ב"מ דף מג.) תרי לישני דש"ס אליבא
דכר יוסף: **ה"ג אלא חפרה**. כנוסל
צריא ואפילו לא חפרה: **הניחא**
במה כו' **אמר רבה ואפילו**
חפרה. וצנוטל צריא: **סחיתו**
בפשיעה. שהניחה בממה ופשיעה
היא אלא פתחת הדלת דאמרין
לקמיה לא מחזולות שיכולה לעשות
עושה אגב כערה: **וסופו באונס**.
שחפרה: **טלדקא**. מחזולות:
כיון

מסורת הש"ס

א) לקמן מ. ג. גיטין ג.
ב) לעיל מ. ג. א. לקמן נט.
ג) קדושין כד. לקמן א.
ד) לעיל מ. ג. א. לקמן ט.
ה) וקדושין מב.
ו) סנהדרין כט. תמורה כה.
ז) ד"ה א. א. רש"ל מ"א.
ח) לעיל כא. וס"ג.
ט) מנחות מ"א. א. וקדושין
ס. א. וד"ה א. א. וקדושין
מקלף.

תורה אור השלם

1. ונפש כי תחטא
ושמעה קול אלה ודוא
עד או ראה או ידע את
לוא יגיד ונפשא עונה.
ויקרא א ה

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה פשיטא וכו'
כשעבר על שבתות
דכר שאל מ' גיד:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אם לא יגיד
ובו' ועוד ק"ל. ממה לי
הא בלמח הוכח דעד אחד
מטיל צעמוהו לחייב ממון
חייב קרבן שובעה כדאמרין
בשעויות רפ"ד הכל מודים
בעד סוטה וכו' ובתוס' ריש
טוטה ד"ה כל הקשו בלמח
אמאי לא אמרין דהוא עד
היינו ב' דוקא. וע"ש מה
שמרנו אכל לנשי' דכ"כ
לקוטא דמילתא דהוא עד
היינו ב' דוקא ל"ע:
ד"ה פטור וכו' דהזיק
שאינו ניכר לא שמה
הזיק. קשה לנ"ש רש"י
העושה מלאכה
שקל כגון משקלות וכו'
אף למ"ד דשמה הזיק
פטור ע"ש בגיטין ו"ע:

רבינו חננאל

תחלתו בפשיעה וסופו
באונס. דכיון דשבתות
בחמה כל טעוקי דאית
לה. פי' ערמה.

חייב דדיני שמים ושמה אין כל כך מידוש: **בכסויי** בביתיה. וא"ת גלוי וידוע למקום למה נכתב ליה לאדוורי ולאסוקי אדעמיה שלא יבא לו
הפסד נזק: **מיהו** דתימא הוא לא תחלתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דבולחו פשיעה היא. ק"ק דה"ל למימר מהו דמיתא כולה אונס הוא
וכגון שעל כל כך יפה שאינה יכולה לנאח אלא במחירה קמשמע לן דפושע הוא אלא מחירה שהייתה בממה:

בר :

בז א ב מיי פ"ד מהל'
 מקי ממון הלכה ג
 ועי' בהשגות ובמ"מ סמג
 עשן קטן טו"ש"ע ח"מ ס'י
 שזו סעיף ג:
בה ג מיי שס סמג שס
 טור ש"ע ח"מ ס'י
 שזו סעיף ג:
בב ד מיי ש"ח ה"א יא
 טו"ש"ע שס ס"ט:
ל ד מיי פ"ב מהלכות
 אבידה הלכה י סמג
 עשן קטן טו"ש"ע ח"מ ס'י
 רמז סעיף טז:

כולץ נכנסו תחת
 העבדים. ממתייץ בזקין
 כנעלים (לעיל מד.). שומר
 אבידה. שטנא אבידה
 והנמסה אל מוך ביתו
 דנכמי וספסמו אל מוך
 ביתי (ב"מ צג.). רבה
 אמר בשומר חנם דמי.
 ואינו חייב אלא כפשיעה
 (ב"מ כט.). רבי יוסף
 אמר בשומר שכר דמי.
 שכר מלוה (שם ושבועות
 מד.).

המעמיד בהמת חבירו על קבר
חשיגה הואיל והוא עש
והיו כאילו נותן לשם אש ווע"ג דפכ
שלא תאכל כדאמר לעיל (דף קמ"ג דל"ח)
אפילו מקרב בדמיונו אלא הפירות וה
האפסר ומוליכה ממש על הקמה ומעמ
ולא חשיב לה מילתא דשמיטא כמו ש
בע"ז מ"יתב ר"תא א"עניא. משום
בשביע שחזיר צ"מ ל"ח יפטר מכל המצו
דעוסק במצוה פטור מן המצוה (א"ל)
ומזוהה בפתחו יפטר מן המצוה ועוד
בצ"מ ש"ח וש"ח הוא פסק ר"ח ו
ואפילו מאן דשרי למודר להחזיר אצ"ר
יוסף דקדק במצוה פטור מן המצוה
ואין לדקדק נמי בשמעתין הלכה כ
והי מוקי לה סוגיא דאלו מציאות
מתחילה כדשומר חנם דמי לא משמע
רבה ורב יוסף אלא כפסדא דעלמא
דכתיב וזה מנגיבה אצ"ר פטור דלה
במי שמת (ב"ב ד' קמ"ג) ואין לפרש
ק"ל כרבה וזהא אין הלכה כרשב"א ו
כדאמר וזהא אין הלכה כרשב"א ועוד
לפיכך שם א"ל אדרו ח"ב באחריות קאמ
שומר שם א"ל ח"ב חלול מצוה (ס'
לא הוי אלא ש"ס כמו שאמר שם לרבי
שם שיהי שומר אצ"ר דאין זה סב
הן שואל אלא ש"ס בעלמא ועוד
אין שואל שומר ש"ס כדמורחא דלא
לחוקמה אפילו כרבי אליעזר דלמס
למשקן השתמש בו ופוחת לו והול

ברשותיה גם לענין אונסין יש לחשב
לכל מיילי יש לו להועיל כאן:
ורגל דלע"ג דכחי צעירה כדדיה
פרש דמחייב מטעם אש דברי הויקא
דלא עבידא דלכלה או משום דה"ל
סוס דוכתא דלחייב ברשות הרבים שן
דמעמיד בצמה היינו שמזחיק בידו
דה. לגולה מיייר כדמוקי לה בישראל
סקל רהבין: **בהרי"א** הנאה דר"א
משום עסק שצריך לה לאצירה אבל
(דף קה. ושם) דלא נפקא לן מקרא
שם שיש לו תפילין בראשו וליציית בבגדו
שמכיח ואי פטרת ליה כל זמן שהאצרה
ד"ע ראינו לכו פרוטה דרב יוסף
ואיננה ראיה כלל דגם רבה מודה לרב
אסור למודר אבל לא הוה שומר שכר
דלא צעינן דעת בעלים כדרכי אלעזר
דר"א אחי ורבה נמי שהיה מדקדק
ונראה קא מטי ליה לדלעיל ולא פליגי
בזה הדמים ליה מפשיעה ולרב יוסף
בזה יוסף בר משה ענין ומלה דלתיא
וחחו (גיטין ד' עד: ושם) ותסגרזא והא'
לא נימיר והא' ק"ל בזה הלכתא כרבה
ישתמש בהן^א (נדרים לא ישתמש בהן)
חכמים להשתמש בהן אינו מעשה רק
אלא לפיכך לא אצדו חייב באחריותו
השתמש משום דבלאו הכי היה שומר
דוד דמותר להשתמש לא יעשה בשביל
מין דהאומנין (ב"מ דף פ:) הלויה על
גע ויטול מעותיו ולרב יוסף הו"מ
אי מזזה קעביד אי לא פ"י שצריך
מתניתין באין תריך למשכון דכ"ע
מזה

[illegible]

בז.

לֹא אֶבֶר גַּד מִיּוֹ פֶּה־
מֹהֵל גִּילְיָה וְאֶזְרָה
הַכֹּהֵן יָדָה טוֹ וַיְעִין בְּחֵמָה
סָמָךְ שָׁעִין דְּטוֹשֵׁעַ חִ"מ
סִי רָכֹם שֶׁפֶּה אֶלֶּי־
לֵב הַ מִיּוֹ פֶּה־ מֹהֵל־
נִינְיָה הַכֹּהֵן וַיְעִין
סָמָךְ וְפִסָּה מַלְחֵמֹת גִּילְיָה
וְאֶזְרָה הֵלֵךְ לִסְמָךְ שָׁעִין
עַל טוֹשֵׁעַ חִ"מ סִי שֶׁנָּה
שֶׁפֶּה אֶלֶּי־
לֵב הַ מִיּוֹ פֶּה־ הַכֹּהֵלֹת
גִּילְיָה וְאֶזְרָה הֵלֵךְ טוֹ
סָמָךְ שָׁעִין דְּטוֹשֵׁעַ חִ"מ
סִי רָכֹם שֶׁפֶּה אֶלֶּי־
לֵב הַ מִיּוֹ פֶּה־ מֹהֵל־
נִינְיָה הֵלֵךְ דְּ(טוֹשֵׁעַ)
חִ"מ סִי (שֶׁנָּה)
לֵב הַ מִיּוֹ שֶׁסִּי הֵלֵךְ
עַל סָמָךְ שָׁעִין עַל־
(טוֹשֵׁעַ) חִ"מ (שֶׁסִּי)

לגיתנו ולחורבנתנו מנין.
דקיא השבט פסטר
ד'ב' (א), דלא בעינן
יגמר ל' חורבן
שמור פרקן שהחזיתם
יגמרן שטחיתם ארבת
(טו), הכל צריכין דעת
בעלים. גג גולן דרע
שומרים השמיזו הימים
לדוער, ואלא לא הודיעו
ומתא לא גנגזו הימים
בחסריותן, דכיון דידע
שגזרע ואלו דיע שהשכנה
לא מורב גג ואלו מאלפי
(טו), הרעין טענת גג
באבדיה. מולא ארבת
טעונו גנגזו הימין לאמר
שטחיתם

שכר והא דבעי לאוקומא פלוגתייהו
 ר"א שהוא שמוי ועוד קאמר ליה
 דר' יוסף ככולי עלמא ומשמע דרבי
 עמיד אלף כר"א ולא כרבי עקיבא
 דרבי לרבי עקיבא ודאי וכן שומר
 שכר אי אפשר לומר דעל כרחק
 לרביה אפי' לרבי עקיבא שומר חנם
 הוי דבאלו מילות (ב"מ דף כט. וסא)
 לרביה לא הוי לרבי טרפו"ן דממיר
 להשתמש אלף שומר שכר אי"כ לרבי
 אלא הוי אלף שומר חנם לך רביה
 דרביה לא יעמיד כלל פלוגתייהו
 בשומר אבידה אלף יאמר לכולי
 עלמא שומר חנם הוי ופלוגתייהו
 דשמואל דר"ע אית ליה דשמואל אבד
 קאמר דמגלא אבד אלפא וחי ור"א
 אית ליה דשמואל אבד רבי יוסף ר' יוחי
 פלוגתייהו דשמואל לא קאמר רבי
 אליעזר כותיה שהוא פוטר את המלה
 אבידה אף דממיר המשכון ולכן מוקי
 פלוגתייהו בשומר אבידה וחי כר"ע
 קאמר ליה דרבי יוסף רבי יוחי הוי
 דרביה ודאי לאו תנאי דמוקי פלוגתייהו
 דשמואל ומסיק דכולי עלמא אית
 להו דרבי יוסף כו' והא דתנן בשבועות
 (ד' מג. וסא) סלע הליתני עליו ושנים
 יהיה שוה דמשמע שחיבי טלסל המשכון
 בשאבד מיירי שאבד בפשיעה לרביה
 דאמר שומר חנם הוי:

לא ממקום שהחזירה, ואפילו שזמר
קנס חייב דפוסע הוא:
אע"פ הוא חייב עד שיחזירה
בו', כי"א סיפא דביימא
לדלעיל דחוספתא ד"ב מ"ט (פ"ב ע"ט)
ולכחי דייק מינה ספיר דחייב בגניבה
ואצידה קאמר: **אמר** ליה **מוריא**
לך בבבלי' חיים רביון דנקטי' אהו
נגרי ברייתא בו', וכגון שנגנבה
בזאתו ענין שנגרי ברייתא גרמו לה
להגבז ולעיל כי אסיק אדעתיה הוי
שמינורי דהשתא מלי ליימר דנגנבה
או שאצדה לדלעיל מביתו קאמר אי
גמי הכ סיפא ואצידה דוקא קאי
שמינורי ברייתא גרמו לה להאבד אבל
לענין גניבה פטור רשאי גורמין אי
לליגנז ומינה הכי ברייתא דתמי
בשילא נגנבה לא מלי לשני' הכי:

אֶלֶּל אָנִיתוֹ שְׂאִינָה מִשְׁתַּמְרֵר. פִּי (י) אֵלָּל בְּרוֹחַ מִזְרָה וְשׁ"מ כְּשׁוֹמֵר חֹסֶס דְּמִי דְּכֻלְתָּהּ שְׁמִירָתוֹ: **קָרְנָא** בְּעִי אֶשְׁרֹאִי. וְכִיּוֹן שְׁחִיב עֲמָלָא לְשׁוֹמֵר בְּשׁוּרֵי אֶפְרָיִם נִמְלָא שְׁגָגָו פְּטוֹר מִכֶּסֶּל: **בְּגוֹן** שְׁמַעְנוּ שְׁעִנָּה אֶבְשִׁים מִזְוִיין. חִימָה אֲמַלֵּי מִקִּי לֹה בְּלִסְטִים מִזְוִיין וְדִחִיק לְמִימַר דְּגַבֵּי אֵלִי לִקְוָמֵי כִּיּוֹן שְׁטַעְנוּ טַעֲנָה גְּנִיבָה אֲבָחוּס שְׁגַנְגָה מִמֶּנּוּ בְּזִאוּס גְּדוֹל כְּגוֹן שְׁמֵר כַּסְפִּים בְּחִפְיָה בְּקִרְקַע שְׂאִי אֶפְשֵׁר לְגַנְבֵּי אֵלָּל בְּחִילוֹת חֲתָה הִקְרַקַּע דְּהִי אֲוֹסֵי כְּלִיסְטִים מִזְוִיין אִם אֵל עָלֵי חוּלֵי שָׁל טִירוֹף הִדְעָה אִם שִׁינָה נִפְלָה עָלֵי בְּזִאוּס אִם אֲוֹס אַחֵר שְׂאִינֵי יִכּוֹל לְשׁוֹר וְלִרְבֵּה דְּפִטְרֵי בָּקֹר הַפְּעֻלִים (ב"מ דף 75:). עַל בְּעִידָנָה דְּעִיילֵי אִינְשֵׁי אִם דִּנֵּס בְּעִידָנָה דְּעִיילֵי מִימֵי אִינְשֵׁי מִשְׁמַכְחָתָה כֹּפֶל שְׁטַעְנָ טַעֲנָה גַבֵּי בְּעִידָנָה דְּעִיילֵי אִם בְּעִידָנָה אֲמִוּרָאֵי דְּפִלְגִי עָלֵיהּ הֵסֵם מ"מ מִשְׁכַּחַת דְּפִרְשִׁית וְמִיּוֹ אִיבָּה לְמִימַר הִדְבָּק לֹא חִישׁ כִּיּוֹן דְּמַשְׁנֵי שְׁפִיר בְּלִסְטִים מִזְוִיין וְס"ל דְּגַבֵּי הוּא וּבִסְמוּךְ נִמִּי אֲבִירִימָא דְּפִרְיָךְ לֹא אִם אֲמַרְתָּ מִזְוִיין מִזְוִיין אֲמִי לְמִימַר נִמִּי וְלִטְעֻמֵּיךְ דְּגוֹזֵן הוּא אֲכִמִּי תַקְשִׁי לָךְ דְּלִמְדִּינוּ שׁוֹמֵר אֶסֶר מִשְׁלֵם כֹּפֶל בְּטוֹעוֹן טַעֲנָה גַבֵּי בְּזִאוּס אִם בְּהִזְהוּי ק"ו דְּלִין עָלֵי תַּשְׁוִיָּה קֵהֵה דְּבִפְרָק הַשְׂאֵל (ב"מ דף 56:). מִסִּיק עָלֵי דִקְדָּשָׁה הֵיא מִנָּה לְקַטְרֵי מִזְוִיין גּוֹזֵן הוּא וְיָמָה גַבֵּי אֲכִמִּי יֵט עָלֵי תַּשְׁוִיָּה דְּמִי לְשׁוֹמֵר שְׁמֵר שְׁכָן מִשְׁלֵם כֹּפֶל בְּטוֹעוֹן טַעֲנָה גַבֵּי מִזְוִיין דְּגִנְיָה בְּזִאוּס לֹא שְׂמִית לֹא חֲשִׁיב פִּירְכָּה אֲבָל לְקַטְרֵי מִזְוִיין שְׂמִית שְׂמִית דְּבִכְמָה דְּבִכְמָה לְאוּסֵי דְּרִאמְרִינֵי בְּשִׂאֵל (טז) סְבִיחָה הוּא דְּכָכֵל עֵינֵי שְׂמֵהִיהּ הַגְּנִיבָה יִתְחַבֵּיב מִגּוֹרֵת הַכְּבוֹד אֶפְרָיִם בְּזִאוּס מִגּוֹר וְאִף עַל גַּב בְּלִסְטִים מִזְוִיין דְּהִיִּינוּ בְּזִיבָה דְּקֶרֶב פְּטֹר בּוֹ הַכְּבוֹד אִף עַל פִּי שְׂאִין אֲוֹסֵי גְדוֹל יוֹתֵר וְדוּחָק (נְעִי חוֹס' ב"מ מז. ד"ה אַמֵּר שְׂמִינֵן: זל)

בעליה: שומר חנם פטור
השואל (ב"מ דף 75:): שחרית.
מנאי במלאכתו בשדה: עד
לעולם לאו אפילו. הניחה

הַחֲזוּירָה לַמָּקוֹם שִׁירָאנָה אִינוּ חַיִּיב לִטְפֹּל
בָּהּ נִגְנְבָה אוֹ אֲבָדָה אוֹ אֲבָדָה חַיִּיב בַּאֲחֵרִיּוּתָהּ מֵאִי
נִגְנְבָה אוֹ אֲבָדָה לֹא נִגְנְבָה מִכִּיתוֹ וְאֲבָדָה
מִכִּיתוֹ לֹא מִמָּקוֹם שֶׁהַחֲזוּירָה וְהָא קִתְּנֵי אִינוּ
חַיִּיב לִטְפֹּל בָּהּ א"ל הֵכָא בְּמֵאִי עֶסְקִינוּ
כִּגְנוֹן שֶׁהַחֲזוּירָה בְּצִהְרִים וְתִרְתִּי קִתְּנֵי וְהִכִּי קִתְּנֵי
הַחֲזוּירָה שְׁחֵרִית לַמָּקוֹם שִׁירָאנָה ⁽⁶⁾ וְשָׂכִיחַ
דְּעִיִּל וְנִפְיָק חוּזִי לָהּ אִינוּ חַיִּיב לִטְפֹּל בָּהּ
הַחֲזוּירָה בְּצִהְרִים לַמָּקוֹם שִׁירָאנָה דִּלָּא
שָׂכִיחַ דְּעִיִּל וְנִפְיָק דִּלָּא חוּזִי לָהּ נִגְנְבָה
אוֹ אֲבָדָה חַיִּיב בַּאֲחֵרִיּוּתָהּ אִתִּיבִיהּ ⁽⁷⁾ לְעוֹלָם
הוּא חַיִּיב עַד שֶׁיַּחֲזִירָנָה לְרִשְׁתּוֹ מֵאִי לְעוֹלָם
לֹא אִפִּילוּ מִכִּיתוֹ ש"מ כְּשׁוֹמֵר שֹׁכֵר דְּמִי
א"ל יְמוּדִינָא לָךְ בְּבַעֲלֵי חַיִּים דְּכִינוּ ⁽⁸⁾ דְּנִקְטִי
לְהוּ נִיגְרָא בְּרִיתָא בְּעֵי נְטִירוּתָא יִתִּירָתָא
אִתִּיבִיהּ רַבָּה לְרַב יוֹסֵף יְהֵשֵׁב ⁽⁹⁾ אֵין לִי אֵלָא
בְּכִיתוֹ לִגְנִיתוֹ וְלַחֲוֹרְבָתוֹ מִנֵּן ת"ל תִּשְׁכַּם
מִכָּל מָקוֹם מֵאִי לִגְנִיתוֹ וְלַחֲוֹרְבָתוֹ אִילִּימָא
לִגְנִיתוֹ הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת וְלַחֲוֹרְבָתוֹ הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת
הֵינֵנוּ בֵּיתוֹ אֵלָא פְּשִׁיטָא לִגְנִיתוֹ שְׂאִינָה
מִשְׁתַּמֶּרֶת וְלַחֲוֹרְבָתוֹ שְׂאִינָה מִשְׁתַּמֶּרֶת ש"מ
כְּשׁוֹמֵר חֲנָם דְּמִי א"ל יְלַעוֹלָם לִגְנִיתוֹ
הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת וְלַחֲוֹרְבָתוֹ הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת וְדָקָא
קִשְׂיָא לָךְ הֵינֵנוּ בֵּיתוֹ הָא קָא מִשְׁמַע לִי דִּלָּא
כְּעִינֵי דַעַת בְּעָלִים כְּדִרְבִּי אֲלֵעֶזֶר ⁽¹⁰⁾ דִּא"ר
אֲלֵעֶזֶר ⁽¹¹⁾ הֵכָל צָרִיכִין דַּעַת בְּעָלִים יְחוּץ
מִהִשְׁבֵּת אֲבִידָה שְׁהִרִי רִיבְתָּהּ בּו תוֹרָה
הַשְׁבוּתָה הִרְבָּה א"ל אֲבִי לְרַב יוֹסֵף וְאֵת לֹא
תִּסְבְּרָא דְשׁוֹמֵר אֲבִידָה כְּשׁוֹמֵר חֲנָם דְּמִי
וְהוּא ⁽¹²⁾ אֲמַר רַבִּי חִיָּיא בִּר אָבָא אֲמַר רַבִּי
יְיֹחָנָן יְהוֹעֹזֵן טַעְנַת נִגַּב בְּאֲבִידָה מִשְׁלָם
תְּשֻׁלוֹמִי כֹפֶל וְאִי ס"ד שׁוֹמֵר שֹׁכֵר הוּי
אֲמַאי מִשְׁלָם תְּשֻׁלוֹמִי כֹפֶל קִרְנָא בְּעֵי שְׁלוֹמִי
א"ל הֵכָא בְּמֵאִי עֶסְקִינוּ כִּגְנוֹן שְׁמוּעֵן טַעְנַת
לִסְטִים מִזְוִיין א"ל ⁽¹³⁾ לִסְטִים מִזְוִיין גִּזְלוֹ הוּא
⁽¹⁴⁾ כִּיּוֹן דְּמִיטְסֵר מֵאִינְשֵׁי נִגַּב הוּא אִתִּיבִיהּ
לָא

ההחזירה. לאצירה: למקום שיראה.
מגניבה ואצירה ושומר שכן חייב בפי
שפחה איננו צדיקה אבל צדיקים
שחזרו לראשון. של צדלים: מאי
מואל צדיו וקמני חייב: מוראה
נאך. באצרת צדלי חייב דחייב המואל
בגניבה ואצירה ולאו משום שכן
מאנה אלא משום דגניבה ואצירה
לדדי פשיעותא היא: דינין דנקטו
גנדי צדיקים. כיון שראה ששלומדות
הן ללא צד בעי נטירותא ויתרתא אצירה
הוי שומר חנם חייב אבל שומר אצירה
דמטלטלי פטור מגניבה ואצירה:
השכ השכ פשיעות: השכ השכ
מגניב. פשיעותא משמע: לגניב והחזרנו
מנון. דקני ליה למואל בהצרתו
לגניב. הכל לריבין דבעלים: דעת
בבעלים. גונב וגחל או אחד מארבעה
שומרין שהחזירו תריץ להדיעו
לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחזיר
לחזרו: טענה גנב לפטור עלמו
ש"י שכן שטורן גנבה הימנו האצירה
שמתאחי וגמאל שצידו הוא משלם
לשטורן ככל גנב עלמו דרשין
בפרק מרובה (לקמן דף כג:) ואם לא
ימאל הגנב? אם לא ימאל כמו שחם
לאל הוא עלמו גנב ויתר חזריה
שם שנים אי אמרת בשלמא שומר
הבי שטורן חסד דמי משום הכי
שטורן כפל דהוי בעי למפטור נפשיה
בטענה גנב: קרנא צדי עלומי.
מיתקרי כן טעין גנבה דהוי חסיד
נפשיה לשלמי קרנא: טענה לפסיס
מוזין. גנב מוזין נטל הימנו בחזקה
דקא פטר נפשיה בטענה חסד:
לפסיס מוזין גזל הוא. ובענה
חאונס פטר נפשיה וכלל בראשון
טענה גנב הוא דכחזי דהוי שומר
(דכחזי) וגונב מבית האיש (שמות
כג:) גנב הוא. ומשלם כפל וכן
הפוסק עלמו טענה לפסיס מוזין.
ולענין חיוב לא מייחבי שומר שכן
עליה אם אמת אתו דהא אינן:

א"ל שאני אומר לסטים מזון

(א) תוספתא ד"מ פ"ב,
(ב) תוספתא שם,
(ג) לקמן ק"ח; (ד) ד"מ
לא. ע"ש (חולין פו).
(ה) ד"מ לא; (ו) לקמן סב.
(ז) ק"ח; (ח) ד"מ כב. להל.
(ט) לקמן ע"ט; (י) שמוס
כב; (י) (רש"ל מח"י,

1. לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר
אֶחָדִיךָ אוֹ אֶת שׁוֹר
הַתַּעֲלָמָה מֵהֶם הִשָּׁב
תָּשִׁיבָם לְאֶחָדִיךָ:
דְּבָרִים כֵּן א

(א) גמ' דשכיח דעייל
נפיק: (ב) תום ד"ה אלא
כו' פי' שאינה
משתמרת אלא ברוח
מאיה:

א גב' איל מורדנא
 נ"ו. ג"ז וגירסת הרמב"ם
 (איל) ההוא (בנצ"ח)
 ור"ל דלמיה גב'
 ומקום שהחיה אכל
 הראש כתב בגירסת שלנו
 ועבדגרא"א שכן קטן ס"ק
 ו"מס' ועוד דקאמר
 בשמעת דריוע דמשיט
 ביח' האף פשיטא ליה
 עיין דמשיטא פ"ב
 ד"ב. מיהא צנחמא מנירו
 חייב ד' לעולם כ' ועתוס'
 נאן ד"ה לעולם (ו') (ומ'
 ד"ה החירה לאבדה
 ג"ד ד"ה דאף צנחמא)

החזירה למקום שיאנה
ג'ול', ופסק רבה, ודתי
הוכי קנתי החזירה
שחרתי בעדני רשכתי
בעל אבדה במתא דכי
יפסק חזי להו חזי
יפיק ליעטל פה, אבל
החזירה בצעירים בעידא
אלא סכיח במתא לזי חזי
לה נעבדא אז אבדה חזי
למותיב חזי תוב לעולם
חזי חזיב עד שיחזירו
לרשותו, ופסקי בכלל
ישום מודיעי לך כדני
יקטל להו נגרא בריאת
נשירותא, ויתרתא.
בעל מודיעי מודיעי הוילי
אקטשה נגרא ברייתא. פי'
לימד אותה הלך ברגליה
אחז לרדי.

עין משפט
נר מצוה

אם אמרת בשומר חנם.
שגלתי הפסדך (ב"מ דף מה:)
שומר חנם א"ע'ג דשומר שר מת
האי חנם כפילא בשועבא עדיפא
לחאי חנא מנלן דפרשה ראשונה
גאמרה דשומר חנם ושניה דשומר
שכר איפוך חנא דפרכין בשאלא וס
דכ"ד: לא קיימא לן חלא חמס
דקדקנא חלא בשועבא עדיפא ועוד
קשה דבסמוך גבי ק"ו שאין עליו
משאבא דפריך מה לשומר שכר שר
משלו תתלויה כפל כ"ו כלומר וכן
ידוע הוא שחייבין בנזיבה ואידיה

לא אם אמרת בשומר חנם שכן משלם
תשלומי כפל תאמר בשומר שכר שאינו
משלם תשלומי כפל ואי ס"ד לסטים מזויין
גנב הוא נמצא בשומר שכר משלם תשלומי
כפל בטוען טענת לסטים מזויין א"ל הכי
קאמר לא אם אמרת בשומר חנם שכן
משלם תשלומי כפל "בכל טענותיו תאמר
בשומר שכר שאינו משלם תשלומי כפל
אלא בטוען טענת לסטים מזויין איתביה
י'ונשבר או מת" א"ל אין לי אלא שבורה ומתה
גניבה ואבידה מנין אמרת ק"ו ומה שומר
שכר בשפטר בו שבורה ומתה חייב
בגניבה ואבידה ישואל שחייב בשבורה
ומתה אינו דין השחייב בגניבה ואבידה
וזהו ק"ו שאין עליו תשובה ואי ס"ד לסטים
מזויין גנב הוא אמאי אין עליו תשובה איכא
למפרך מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי
כפל בטוען טענת לסטים מזויין א"ל קסבר
האי תנא קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא
בשבועה לימא מסייע ליה והשובר פרה
מחבירו ונגנבה ואמר הלה הריני משלם
ואיני נשבע ואח"כ נמצא הגנב משלם
תשלומי כפל לשוכר סבריה כרבי יהודה
דאמר שוכר כנושא שכר דמי ומדקתני ואמר
הריני משלם ואיני נשבע מכלל דאי בעי
פטר ליה נפשיה בשבועה ה"ד כגון דקא
טעין טענת לסטים מזויין וקתני ואח"כ
נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר
ש"מ לסטים מזויין גנב הוא אמרי מי סברת
כר"מ דאמר שוכר כנושא שכר דמי דלמא
כר"מ ס"ל דאמר שוכר בשומר חנם דמי
איבעית אימא כדמחליף רבה בר אבון ותני
שוכר כיצד משלם ר"מ אומר בשומר שכר
ר"ל אומר בשומר חנם רבי זירא אמר הכא
במאי עסקינן בטוען טענת לסטים מזויין
ונמצא לסטים שאינו מזויין: נפלה לגינה
ונהנית משלמת מה שנהנית: אמר רב
יבנחבטא אבל אכלה אפילו מה שנהנית
אינה משלמת לימא רב לטעמיה א"אמר רב
היה לה שלא תאכל אמרי הכי השתא אימור
דאמר רב התם היה לה שלא תאכל היכא
דאיתוקא היא דמצי א"ל מריה דפירי לא
משלמנא היה לה שלא תאכל לאזוקי היא
אחרני דפטירה לשלומי מי אמר אלא

ר.ב. האי דקמינה מה שנהיה להו
על התבואה שיקעמן בקרקע
מקרקע: ופרכינן אבל אכלה אה
לימא רב לעמינה דאמר. ר.ב. ה
ברשות צבור שנהא אה אה
הפרי

בנושא שבר דמי. משום דהכי
 בתרא דשעניות (דף מנ).
 ורבי הגניזה וסת האבדיה ורבי
 (ב"מ דף לו. וסת) גבי פעמים
 פרכא ללמנה (דף יט. וסת) גבי
 זהמה של בע"ה חייב צעל הפ
 אצל אכלה והמזיזה פטור הפ
 נמי אמר צעל זהמה ציח
 ובאילתה היה לה שלא

[illegible]

שלמת שנחצתה קאמר כשחצתה"
הפסוקים והיא הניית שלל לקחה
"מה שנהיית לא מושלמת. בתמימה:
הבעני פירתויו לחצר חבריו שלל
(העני קד מו): דקמני הווקה בלס
דות ואמר רב כשהותלקה בן שני
נכנים הדור לה שלל תאכל והכל
דיתה חנוסה היא שהרי נפלה
תאכל ומה אני יכול לעשות:
לא

בר חנינא אגר ליה כודנייתא לבי
ד דבי לאוקמא כר"י רואה להשיב
אומר כן כדי להעמיד התם מתני'
יכולה לירד דא"כ אפי' נפלה משלמת
א הדין נפלה כיון שיכולה לירד:
א"נ

לכל צבעה חמורה דכילא צבעוה
דמי יודע שיכא לדי כך ולכן יש
לנו להעמיד פרשה שניה שחייב קרן
בגיבצה בשומר שכן שהוא חמור
תפרשה ראשונה פטור בשומר חנם
לדבר פטור הוא שכן חמור חנם
אכל לעשות פירכא על ק"ו שפיר
פרכינא מכיל אע"פ שהוא חמורא
קטנה כיון שאין בלמד חמורא שיש
בלמד חמורא אחרת חמורא שיש
והוא מנא דבסמך דקסבר קרנא
בלא שבעה עדיף מכפילא צבעוה
ק"ל דאפי' פירכא אין לעשות ממנה
בפני זה קולתו גרמה לו שמתפטר
מכפל זה חומרתו גרמה לו שחמור
מכיל וכה"ג איכא בריש ב"מ (דף
ה. וס) גבי ר' חייא תורת הומה
לא פריך: **נמצא** ש"ע מש"ס
לש"מ **כפ' בצוע** שיש לסטים
מזויין, אבל אי גולן הוא מיחא דטוען
טוענא גולן וגמלא שהוא בידו לא
משלם כפל וא"ת אכתי גמלא ש"ס
משלם כפל טוענא טוענא גולן בצעילא
וגמא גולן אי כפל טוענא טוענא
טוענא צעין זה ואפי' שייך אין לחוש
אי המ"ל ולטעמך ולא קאמר:
קסבר האי תנא קרנא בלא
שבעה עדיף וא"ת
ורב יוסף דס"ל לגעיל אצילא דההוא
מנא דלסטים מזויין (ה) הוא וגם סובר

ואתו תנא כפילא בשבועה עדיף א"ר
 ממנן גניבה ואצידה בשאלא דמשומר
 ושכר לא יליף וכן רש"י להקשות לרבי
 לוחטין דאסיקנא גלי אצידה דקסבר
 ופוסטין מוויין וכו' הוא ומהפכה
 (ב"מ דף מא:) מוכח דקסבר כפילא
 בשבועה עדיףא בשמעתא דשליחות
 יד צריכה סקרון וכן סבר הס"ר ר"א
 דמבוצרוב (לקמן דף עט: וס"ל) דכי
 מיטמר מאינש וצ"ע הוא א"ש ע"פ
 דה"ה

שבעלים רואין ומסתמא ס"ל הכי צ
מובי יסאל וי"ו מוסיק על ענין ראש
מעליון כדמסיק בפרק השואל (ב"מ
לא נטרך ק"ו של ברייתא זו והא
דמיהו ליה מובי יסאל ויל

סברוה בר' יהודה דאמר שובר
קי"ל כסתם מתני' נפ
דקתני נושא שבר והשוכר משלמים
בירמיה נמי אית ליה הכי בהמפקיד
ששניהם בחטאת כו' וביצמות בריש

כֹּהֵן שֶׁשָׁכַח פָּרָה מִיִּשְׂרָאֵל דְּמִסִּיק ד'
חֹזְאִי וְחִיבִינְהוּ רַבָּא וּמִסִּיק דִּנְגַנְגָּה
לוֹ וְזִבְהָאוֹמִינִים (ב"מ ד' פ:) אִיכָּא כֹהֵן
כִּרְמָם וְשֹׁמֵא אֲגַב שֶׁזִּבְחוּ שֶׁסִּיבְחוּ כֹאֵן
מֵה שֶׁזִּיקָה דִּמְחִילְתָּה בַּפְּשִׁיעָה וְסִי

מסורת הש"ס

(א) [ב"ב כו.], (ב) [לעיל כו:]
 ב"ה יג: חגיגה י: סנהדרין
 סב: זבחים מז. כריתות
 יט.], (ג) [לעיל ה:] לקמן
 סא.], (ד) [לעיל נא. ושם
 נסמ.], (ה) [ד"ה אמר],
 (ו) ר"מ מ"ו, (ז) ר"ש מ"ו,
 (ח) [ד"ה ויחל], (ט) [ל"ל לר'
 וסי' ע"ה]

1. וְיָרָא מִלֹּאקֹּן אֵלֶי
 בִּלְבָב שֶׁאֵין מִתּוֹךְ הַסֵּנָה
 וְיָרָא וְהָיָה הַשֶּׁנֶּה עָבֵר
 בְּקֶשֶׁת וְדִסְקָה אֵינֶנּוּ אֶלָּא:
 שְׁמוֹת ב' ו'
 2. וְיָרָא נֹבֵל שְׁפִימִים
 שִׁלּוֹם שִׁלּוֹם לְרִזְרוֹן
 לְרִזְרוֹן אֲמֹר י'
 וְהָאֵתָּה: שִׁישֵׁה נֹבֵל
 3. י' מִתְצַא אֶל תִּצְאָה
 צִינִים וְנִבְרָל גִּדְּשָׁא וְגִדְּשָׁא
 הַקֵּהמָה וְאֶל שִׁלּוֹה שֶׁ
 יִשְׁלֵם הַמְבַרְרָה אֵת
 הַבְּעִירָה: שְׁמוֹת כ' ה'
 4. לְתִקְלֹחַת אֲנִידָת אֲזֹב
 וְתִכְלֵחַת מִדֵּשׁ אֲדִישׁ אֲזֹב
 וְהַעֲמֵחַת מִלִּי הַמִּשְׁקֹף
 וְאֵל שְׁתֵּי מַהוּמֹת מִן
 הָיִם אֲדִישׁ שֶׁפֶק וְהָיִם
 אֵל תִּצְאָה אֵלֶי מִפְתָּח
 בֵּיתוֹ עַד הָיִם:

שמות יב כ
5. ואמרת לאדמת
ישראל כה אמר יי הנני
אליך והוצאתי חרבי
מתערה והכרתי ממך
צדיק ורשע;
יחזקאל כא ח
6. הצדיק אבד ואין איש
שם על לב ואנשי חסד
נאספים באין מבין כי
מפני הרעה נאסף
הצדיק; ישעיהו נו א

גמ' או מיבעי ליה לחלק.
עיין חולין דף פו ע"ב תוס'
ד"ה לחלה וז"ע:

[illegible]

הייתה הרוח נושבת בחזקה ולא היה
מזבזיר בכך ובזאת רוח שאינה מזויה
ונבחו דמילתא ללא סליק אדעתא
הוא. אבל זורה לענין שבת אמר
לרבות מזויה ולהכי איכין: **אמר**
המאיר. לשון אשמתא דמרתא
(שבת דף טו.) תמימות. כלומר שלא
נפח ממנו אלא בנשימה כדרך המחמם
בנשימתו את ידיו דאין זה ליביו כלל:
מאכלא מחמם. נתקיימה מחשבתו
דנחיתא ליה בשרא מסקיעתו: **ברא**
ואו עפר. לזכר נירו ומתקלף:
גב. דשדית אש גביהו. אין בני
אדם מודהין בזה דלכך עומדין
איכא ליממר דא פסע: **אבל**
הגשן כו. לזכר ליממר אומר היה:
ונוגרי. פלוגמא דרבי ירודה בראי
פירקא (ד' סא:.) כל צעלי קומה.
אף צעלי חיים ואילנות: **נירו**.
המריצה שלא מורע. סכסוך שיך
בצדדים לחכה בשאר דברים: **הוא**
אמנא מה ששדה. תבואה קאמר
קרא ולא קרקע ממנו שיהי כבו
קמה בדיא דהשתא אמריז שדה
לגופה של קרקע: **הי גרסין**
כוני האי נמי לאין שוקל. כלומר
להפליג חסדים הנאדקים ודמיונים
עיוותא הוא. שלא יראו
העמידה לצא דכתיב כו:

צרכי

כתב רחמנא גדיש הוה אמינא גדיש חייב רחמנא משום דהפסד מרובה הוא אבל קוצים דהפסד מועט אימא לא קמה למה לי מה קמה בגלוי אף כל בגלוי ולר' יהודה דמחייב אנזקי טמון באש קמה למה לי לרבות כל בעלי קומה ורבנן לרבות כל בעלי קומה מנא להו נפקא להו מאו הקמה ורבי יהודה * או מיבעי ליה לחלק ורבנן לחלק מנא להו נפקא להו מאו השדה ורבי יהודה * איירי דכתב רחמנא או הקמה כתב או השדה שדה למה לי לאתויי ולחכה נירו וסכסכה אבניו ולכתוב רחמנא שדה ולא בעי הנך צריכא דאי כתב רחמנא שדה הוה אמינא מה שבשדה אין מידי אחרינא לא קמ"ל אר"ש בר נחמני א"ר יונתן אין פורענות באה לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים אימתי אש יוצאה בזמן שקוצים מצוין לה ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר ונאכל גדיש ואכל גדיש לא נאמר אלא ונאכל גדיש שנאכל גדיש כבר: תאני רב יוסף מאי דכתיב * ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים לרשעים ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקים תחלה שנאמר * והכרתיו ממך צדיק ורשע בכי רב יוסף כולי האי נמי לאין דומין א"ל אביי סיבותא הוא לגבייהו דכתיב * כי מפני הרעה נאסף הצדיק אמר רב יהודה אמר רב לעולם

רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו הני מילי לענין שבת דמלאכת מחשבת המסייעתו הוי מלאכת מחשבת ולהכי חייב בגרמתו ורייה זו אכל עושה מעשה של זרייה הכא לא מקרי מצעיר אלא גורם והדבור לא חייבה אלא מצעיר ולא הגורם ו(אלא) העברה ע"י לענין האש ככל שאר גרמות דק"ל גרמא בנזקין פטור ומו דר ב אשי דפריך גבי רקתא פטורה ורות מסייעתו מצי קבר דרב אשי דבא להם לענין חיות הרקתא חשיב גידי דיליה ואברי סולס מהזקין חשיב גידי דיליה לענין הרקתא אש"י דלא חשיב ליה האם אלא גרמא דפטור מיהווא מתחת הפטור דחשיב מוסיק משום דניחא ליה דחיל ומכה בכח כל כך שאחר גמר כחו ולא רצה להעמיד שמהם כל כך בכח עד שמוסיק בכח אדם לצדו בלא רוח דאם כן לא הוה מני ליה **והכא** גרמא בנזקין. מתוך כך נראה דאם שנים הביאו ואור וליבו שניהם ואין בכל **לרבות** ב"ב בע"י קומה. כגונטרס פירש כל ב"ח צירוסלמי משמע דמרבי צילנות וכל הגדש מיוחד שהוא תלוש מן ההרפתק אף על שמהו תלוש מן ההרפתק

כדי ללבוש חייב המלצה כי הוא עשה הכל דהוה ליה כמו זה יכול חיה אינו יכול דחשיב אינו יכול מסייע שאין זו ממש בפרק המלניע (שבת ד. נ. וסס)^א ואם אין בליבו כדי ללבוש אע"פ שגם ברוב אין כדי ללבוש פטור דלא מייחשד ממוס אינו אלא אם כן

הערה: כל דבר אחר שיכול להשקו
ברוח מנחה אחר גמר המעשה השקו
הכי משמע המצביר את הצערה
שפני עצמו עשה את הצערה שיכול
להיקן פטור ולכן כאן פטור
בדלא ליו לא תימה יכולה להשקו
והליציו הדיינו גמר עשייתה לא עשה
המלצה בפני עצמו ופרקי אמאי פטור
ליהו כשעושה הליציו ע"י סיוע הרוח
כאלו עשה בפני עצמו כמו לעינן
בבא עשאי וזורה רוחו מסייעת
נעושה בפני עצמו ומשני אמי הכא
במאי עסקינן כגון שליפה מזד אחד

שבענין זה אין דרך הרוח לסייע ולכן כי מתקרני שנסמייע עלינו הרוח פטור דלא הוה ליה לאסוקי דאעתיא שילתקף ליטור הרוח עס ליטורו דלא שמיס שילתקפו ולא הו"ל להזכר בכך יומת מצורס שאין מנזיה כך פ"י ועוד יש לפרש כגון שליבה מזד אחד שאין עליטורו ללבות כל המדוריה ולא ברוח אלף דא אחד מדמוריה ליבה אחד וזל אחר ליבה הרוח וסל לא היטה המדוריה מתלבה כי אס מזד אחד היה הולך וכבה מחמת שהוא מועט ומחמת שהאשות מתפזרות יחד מתגדלת האש וממקת ולא דמי השתל לנורה ורוח ומסייעת דמה שליבה לא שייך הרוח כלום: **ר"ב** אמר כגון שליבה ברוח מצויה וליבייתה הרוח ברוח שאין מצויה. וה"פ אס יש עליטורו כדי ללבות עס רוח מנזיה מידי דהשבי כאלו עושה הכל בפני עצמו ואס לאו שאין עליטורו בזה יש רוח מנזיה כדי ללבות אלף ע"י רוח שאין מנזיה שסייעתו נעשה המלצה פטור דברוח שאניה מנזיה לא הוה ליה לאסוקי דאעתיא: **ר"ב** יורא אמר כגון דעמררה צמוריי. אלף נפח בצלור כעין נשבת הרוח וזל חוס הצל פיו הו"ל על האור ללבותו והכי קאמר

היה ליה לאסוקי ארעתיה שטנזרפ
ר למישרי יו הם מקלקלים זה את
אסרה תורה. וכשגורס לזרות הרוח
בפני עצמו לא אקרי ^א (זורה) לכן
המסייעתו ולהכי חשיבא הא גרמא
חפור (ב"ר דף גי. ובס"י) מלי שנה
הרחיק ואפי"ר ^ב יוסי כמו הרחקת
לומנין מלי אסור ולמיך הרחיקו וכן
בזרות מזניה וכן משני בלא אפר
גבי מוקין דאש אלא גבי מוקין דלדש:
אחד כדי ללבות פטור וימניה הוא:
המחזור והכי איתא תהם אי מה
אף תהמה:

בב א מ"י פ"ד מהל' חקי
ממון הלכה ז ועיין
בהשגות ובמ"מ סגמ עשין
סו טו"ש ע"ח מ"מ סימן פ"ח
סעיף ט ועיין שם בהג"ה
זכ"י:
ב [רב אלפס במקומו ועוד
זכ"י פ"ב דף קס"ז]:
בב ג ד מ"י שם הל' ח
טו"ש ע"ח סעיף ז:

לעזי רעט"י

פלי"א [פיל"א]. יעה.

מזוספ רש"י

סִלְתָּא. עֲלִים קָטִים
 דְּקִים, דְּהֵאֵי וְדֵאֵי פּוֹשַׁע
 יוֹאֵז (וְעֵלִי בַבֵּי), דְּמִלְאכְתָּא
 מַחֲשַׁבְתָּא אִסְרָה תּוֹרָה.
 שְׁמַסְמַח פִּרְשָׁתָּא צִנְתָּ
 מִלְּמַלְחָמָא הַמַּנְשָׁן בְּיִרְקָל
 יִהְיֶה מִלְּחָמָא מַחֲשַׁבְתָּא
 מַנְשָׁי (בְּיַעֲזֵי יֵי), שְׁמַעוּשָׁא
 מִמַּחֲשָׁבָא מִלְּמַלְחָמָא
 צִנְתָּ אִתָּהּ אֵלֶּה שְׁמַנְג צִנְתָּ אֵלֶּה
 שְׁמִינִי שְׁמַלְחָה אֵלֶּה וּמִתְרַמַּת
 זְבָחִים זֶה. וְכֵּצֵי חֲגִיגָה
 שְׁמַנְג לַעֲשׂוֹת זֶה
 וְסִנְהֵדוּרִין (בֵּב), שְׁמַנְג
 מִמַּחֲשָׁבָא מִלְּמַלְחָה אֵלֶּה וְעֲמָה
 (כִּרְיֻת יֵי).

עין משפט
גר מצותה

(א) פסחים ב. [וע"ש]
 חמנים י. [וע"ש]
 (ב) [סנהדרין לט.] א. לליל
 כב. [לקמן טז.]
 (ג) [לקמן קז.] י. ג"כ ק.
 סנהדרין כ. [ביתומם ש. א.]
 (ד) [לפניהם חוס' גיטין ספ.
 ד"ה וכוזי כ"י דלע"פ
 ש"ספוק לא נכתב דלע"פ וכו'
 וידועין נוחא ג"כ הכא וע"י
 דלע"פ א. (ה) [דלע"פ א
 יח.] ו. [חופיות פסחים ב.
 י.] ע"י חופיות פסחים ב.
 ד"ה יכנס וחופיות וימא
 כח. ד"ה אמר וחולין זא:
 ד"ה מהבא:]

(א) גמ' דפלשתים הוור וקא מיצעיא;

גמ' רבא בעידן רתחא.
עין משוּבַת רש"ש סימן
קסא: שם מהו ליטול
גרישין וכו'. ע' סנהדרין
דף כ ע"ג תוד"ה מלך:
תוס' ר"ה שמלאך וכו'
לא גרסי'. ע' בגן המלך
שם סוף משוּבַת גינת ורדים
חל"מ ו"ד אות כב:

[illegible]

⁶לעולם יכנס אדם כבי טוב ויצא כבי טוב
שנאמר ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו
עד בקר ת"ר דבר בעיר כנס רגליך שנאמר
ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר
ואומר ²לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך
בערך ואומר ³מחוץ תשכל חרב ומחדרים
אימה מאי ואומר וכי תימא ה"מ בליליא
אבל ביממא לא תא שמע לך עמי בא
בחדריך וסגור דלתך וכי תימא ה"מ [היכא]
דליכא אימה מגואי אבל היכא דאיכא אימה
מגואי כי נפיק יתיב ביני איניש בצוותא
בעלמא טפי מעלי ת"ש מחוץ תשכל חרב
ומחדרים אימה אע"ג דמחדרים אימה מחוץ
תשכל חרב * רבא בעידן רתתא הוי סכר כוי
דכתי' ⁴כי עלה מות בחלוניו ת"ר רעב בעיר
פוז רגליך שנא' ⁵ויהי רעב בארץ וירד אברם
מצרימה [לגור] [ויגר] שם ואומר ⁶אם אמרנו
נבא העיר והרעב בעיר ומתנו שם מאי ואומר
וכי תימא ה"מ היכא דליכא ספק נפשות

אבל הריבא דאיכא ספק נפשות לא ת"ש
 "לכו ונפלה אל מחנה ארם אם יחיונו נחיה
 ת"ר דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע
 הדרך מפני שמלאך המות מהלך באמצע
 הדרכים דכיון דהיבא ליה רשותא מסוגי
 להדיא שלום בעיר אל יהלך בצדי דרכים
 דכיון דלית ליה רשותא מחבי חבוי ומסוגי
 חיד לבית הכנסת שמלאך המות מפקד שם
 דדקי ולא מצלו ביה עשרה ת"ר כלבים כוכים
 משחקים אליהו הנביא בא לעיר וה"מ דלית
 אסי קמיה דת' יצחק נפחא מר א"ל לימא
 אמר אגדתא פתח למימר אגדתא ולא שביק
 יצחק מר עמר ליה אמר ליה אמר ליה מילא ליה

[illegible]

עוב שמכיר המוקשים והפחמים
ואע"פ' הדבקה מייתי קרד ואחם לא
תאלאו איש מפמח מייתי עד בקר
תלכוון דמיתו מנחם ציירי י' לומר
לדקוק בזה לזכריוהי דגמלה בסי
בפרק במה מליקין (שם דף יד:)
דן השמות כהקד עין ו' נכנס חה
ויאל וצפרק עושין פסין (עירוני דף
62.) נמי אמרין אבל אדם מטפס
ועולה מטפס ויורד וה' דליף מוישכס
צפרק שפיר יליף לדמוס כי
עוב לא היה רריך לאחר כיון דאלו
לדבר מהו דסדויה מזה און מוקלי'.

שמעלאך המה מפקד שם
ב"יו. * לא גרסינן
שנאמר למכתם יפקיד כליו דרבי
קרא (בישעי י) כל על עית עבר
בגמרו למכתם יפקיד כליו:

מזהו להצטרף עצמו בממון חבריו.
אינני רוצה ליה אי חייב לשלם
בשהנני עצמו מפני פקוד נפש:
דלא שביק להו לאחלופי. נמרויהו
כחייב ויחילה של שעורים שלא
נעלוה ע"מ לשלם עדשים ושל עדשים
שלא למסור ממי שזכה בה:

ת"ר דבר בעיר אל יכנס אדם
כליו וה"מ היבא דלא קרו ביה
ממלאך המות בא לעיר כלבים
נקהו: יתיב רב אמי ור' ^אאמי

ממנו שמעתי וזו אולי הסיבה
למור פתח למימור שמעתתא ולא
להדבר דומה לאדם שיש לו ע
שחורות נמצא קרח מכאן ונ
ממצאה קוצים תצא מעצמה ש
אני הציתי אש בציון שנאמר
לך הוּמָם אֵשׁ תִּבְרָךְ וְנִ

לְהַחֲזִיר אֶת הָעָם לְבֵית יְהוָה וּלְשֹׁמְרַת צֻדֵּי הַדָּרֶכַּת
לְאֱמֹנַת הַיָּם וְלִפְנֵי מִצְרַיִם וְלִפְנֵי כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ
לְאֵלֵינוּ וְלִפְנֵי כָּל הָעָם וְלִפְנֵי כָּל הָאֱמוּנוֹת
וְלִפְנֵי כָּל הָאֱלֹהִים וְלִפְנֵי כָּל הָאֱמוּנוֹת
וְלִפְנֵי כָּל הָאֱלֹהִים וְלִפְנֵי כָּל הָאֱמוּנוֹת

אבל אתה מלך אתה מלך אתה מלך
היינו דכתיב חר קרא ¹²ותהי
שעורים אלא למאן דאמר ל
דישראל דהוו מיטמרו בהו
ויצילה אלא למ"ד לאחלופי ב

תורה אור השלם
 ו. וּלְקַחְתֶּם אֶגְדַּת אוֹזֹב
 וְיִטְבַּלְתֶּם בָּדָם אֲשֶׁר בְּסֹף
 הַהִגְעֵתֶם אֶל הַמִּשְׁקוֹף
 וְיֵאָדָל שְׁתֵּי הַמַּזוֹזוֹת מִן
 הַדָּם אֲשֶׁר בְּסֹף וְאַתֶּם
 לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח
 בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר:

שמות יב כב
2. לך עמי בא בחוריו
יסגר דלתך בעד חבי
במעט רגע עני יער
ועם: ישיעו כו כ
3. מחוץ תשכל חרב
מחזירים אימה גם חור
ועם: תחלה יונק עם איש
שיבה: דברים לה לה
4. פי עלה מות בחלוניו
אבא בארמונותיו להרית
ועלל מחוץ בחורים
מחבתות: ירימה כו
5. יהי רעב בארץ וד
אבנם מערימה לגוי שם
פי כבד הרעב בארץ:
בראשית יב כ

6. אִם אֲמַרְנוּ נְבוּאָה הָעִיר
 יִקְרָעַב עֵבֶר וּמִתּוֹ שֶׁם
 יִשְׁכּוּ פֹה וּקְמוּ
 עֵתָּה לְכוּ וְתִפְּלֵא אֶת
 מִתְּנֵה אֲשֶׁם אֵם יִחְיֶה
 וְאֵם יִמְתָּה
 מִמּוֹתָ: מִלִּכֹּס ד ז
 7. יִתֵּן תִּצְאָה אֶת מִצְרָא
 תִּפְלֵא וְתִבְרָא יָדָא
 וְתִקְרָא אֶת הָשָׁרָה שֶׁלֹּם
 שֶׁלֹּם תִּמְבָּרַר אֶת
 שְׁמוֹת כֹּה
 8. בְּרָהּ יִתֵּן אֶת קְמוּ
 שֶׁשֶּׁפֶר תִּרְוֹן אֶפֶר וְיִצָּא אֶשׁ
 בְּצִיּוֹן וְתִחַלֵּל יִסְדִּיתָהּ:
 אִיכֵךְ ד י
 9. וְאֵנִי אֶחָדָה לִךְ נָא יִי
 תִּחַלֵּט אֶת כְּסִיב לִקְבוֹד
 חֲרוֹבָה:

זכירה ב ט
10. וַיִּתְּנָהּ דָּוִד וַיֹּאמֶר
מִי יִשְׁקֵנִי מִים מְבָרֵר
בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר:
וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים
בְּכַמְחָה פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ
מִים מְבָרֵר בֵּית לָחֶם
אֲשֶׁר בְּשַׁעַר וַיִּשְׁאוּ וַיָּבִאוּ
אֶל דָּוִד וְלֹא אָבָה
לְשָׁתוֹתָם וַיֹּסֶף אֹתָם לֵאמֹר:

שמואל ב כג טו-טז
 11. חָבֵל יֵשִׁיב רָשָׁע
 נִזְוָה יִשְׁלַם בְּחֻקֹּת
 הַחַיִּים הַלֵּךְ לִבְלַתִּי
 עֲשׂוֹת עוֹל חַיּוֹ יִיחֶה לֹא
 יָמוּת: יִחְזָקֵל לֵג טו
 12. וְאַחֲרָיו שְׂמָא בֶן
 אֲנָא הָרִי וְאִסְפֹּ
 פְּלִשְׁתִּים לַחֲיָה וְתָהִי שָׁם
 הַלֹּקֶת הַשְׂדֵּה מְלָאָה
 עֲדָרִים וְהָעַם נָס מִפְּנֵי
 פְּלִשְׁתִּים:

13. הוא הָיָה עִם דָּוִד בְּכֶסֶד דָּמִים וּהַפְּלִשְׁתִּים אָסְפוּ שָׁם לְמַלְחָמָה וַתְּהִי חֶלְקָת הַשָּׂדֶה מְלָאָה שְׁעוּרִים וְהָעָם יָסוּ מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים:

דברי הימים א' יא יג

14. וַיִּתְּצֵב בְּתוֹךְ הַסִּלְחָה וַיַּחֲזִיק וַיִּבֶן אֶת

פִּלְשִׁתִּים וַיַּעַשׂ יְיָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה: שְׁמוּאֵל ב כג יב

מסורת הש"ס

(א) צ"מ נב. ע"ש;
(ב) גי' הרמב"ם בקדושת,
(ג) ס"ל דמנעל ועין רש"ל,
(ד) מהרש"ם מ"ו, (ה) פאה
פ"ב (מ"א) ב"ב נה. מנחות
ע"א: ת"כ פ' קדושים;
(ו) ג"ל ע"ל, (ז) כס"א:
במנחת, (ח) ונע"י מוספת,
חולין נד: ד"ה כסלע,

תורה אור השלם

1. ויבקעו שלשת
הנבריים במחנה
פלשתים וישאבו מים
מבאר בית לחם אשר
בשער וישאבו ויבאו אל
דוד ולא אבה לשותקם
ויסך אותם לין.
שמואל ב כג טז

מוסף רש"י

ואלו מפסיקין לפאה.
למט שמי פלות (מנחות
(ע"א). ונחל. כגון חל
אמן אשר לא יעבד נח
ולא ח"ט. קרקע קשה
מלא נזירות ואנשים שאין
רואי לזרעה (רש"י ב"ב
(ח). והשולות. קנות
מי גשמים (שם) ואם יש
שם זרעה מלא וימלא
טמן פאה לכל אחד ואחד,
דהיא שולית מפסקא
לה (מנחות ע"א). ודרך
הרבים. ט"ו אמה (שם).

ה"ג קראי למה לי ולא גרסינן תרי: מכדי גמרא שאלו ליה. לא נזכר אלא ללמוד הלכה כמו ששאלו לו ומאי ולא אזה: דענד לשם שמים. כיון דאזכר איסורא גבי איניש דעלמא: מתנ"י דרך הרבים. י"ו אמות מעגלות דדגלי מדבר יליפין במסכת שבת (ד' (ט). גב' סנא דידן קא חשיב מלמעלה למטה שש אמות או חמש אמות או ד' אמות פטור. דס"ל עד ועד ככלל: ומנא צרא קחשיב מלמעלה למטה שש אמות או שלש אמות חייב. וד' אמות פטור דס"ל עד ולא עד ככלל. וכולן שוין בד' אמות דפטור למנא דידן עד ועד ככלל למנא צרא עד ולא עד ככלל: ואפילו צדשה קוים. אפילו היתה שדה שקופלת ויגלסן האור מעל לגדר מלאה קוים שנות האש לצער צה ולדגל פטור: לא שנו. דפטור: אלא בקולחת. אש שקולה מתמר ועולה למעלה: אצל נכפפת. שהרוח מטה אותה וכופה לנדרין ומפסיק השלכת ודולגת לשון מור. לישנא אחרינא נכפפת אש נמוכה הולכת ונסכרת כעצמים וצקמים שעל גבי קרקע הלך אפילו עברה דרך רח"ר רחב מאד חייב: צמה דברים אמורים. דאש עברה דרך רח"ר פטור: שולית. לקמייה מפרש: ר"א. במתניתין (י"ג ע"ב): אריסא דללא. יאור קטן שדולין ממנו ומשקין שדות: מאן דאמר נהר ממש אע"ג דליט ציה מיא. דהואיל ורחב הוא כדרך הרבים: מפסיקין לפאה. להניח פאה מכל אחד ואחד: הנחל שדה מכאן ושדה מכאן ונחל עמוק בצמנע חייב להניח פאה מכל אחד ואחד: דרך היחיד. ארבע אמות: שולית. מתקצין כמו מן השלל של ציאים (נפ"ה דף ט"ז). דבר אחר לשון שלל ומלקוח (במדבר לא) דבר המקוצץ: שמחלקם שלל לאגפיה. שמשקין אותן ממנה והן עושין פירות: באגני

הכונס פרק ששי בבא קמא

סא.

ה"ג אלא אמא דאמר טמון באש תרתי קראי צמה ל"י. אצל הא לא צעי דלמה לי כלל קראי דחד קרא אצטרך לכל הפחות משום צעיל דטמון והא דכתיב ויזילה לר"י הניחא שלא הניח לשרוף כדי שלא יתחייב צטמון ולרבען שהזיל את המזיק שלא נתחייב לשלם אצל תרי קראי למה לי דלמ"ד לאחלופי אע"פ שאם לא היו עדשים לא יריכס לישאל אם מותר לטול שעורים על מנת לשלם דמים מ"מ הוציר עדשים לפי שהיו מזומנים שם והיו רואים לפרעם מתמיהן ולמ"ד להזיל עצמו צטמון חזירו מיציעא ליה צטמורין דלא חשיבי כל כך ובעדשים דחשיבי טובא אלא למ"ד טמון תרתייהו למה לי וצקוטטרס גרס קראי למה לי: מאי ולא אבה דוד לשותקם. הוה מצי למימר אחד מהאן דמיציעא ליה עס טמון אלא משמע ליה דלכל מילתא דאציעא ליה קאי ומכאן קשה לפי פירוש הקוטטרס דמעשה צה לפניו ששרפו אשיו גדיש והיו צה כלים טמונים דלפירוש הוה ליה למימר שלא אזה דוד לשמות היינו שלא רצה להפטר מתמט: שוהא מלך:

עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות. צגמנא מפרש ארבע אמות משפת קוים ולמעלה ונראה לר"י דאיייר שאין הגדר גבוה מן השלכת שאם היה גבוה יותר מאי קמפלגי צין קולחת נכפפת מה לי זה ומה לי זה כיון שהגדר גבוה מן השלכת מה יכולה להזיק אלא ודאי צשאין גבוה מן השלכת איירי ומייה צשאין עזי הדליקה צבוהין מן הגדר איירי שאם היו צבוהין מן הגדר מה מועיל שהגדר גבוה מן הקוים הרי הוא כלאוי היתה המדורה על הגדר אלא כשעזי הדליקה שיש לגדר איירי או נמוכים מן הגדר ועוד נראה דגבוה ד' אמות דקמי אע"ז הדליקה קאי שהגדר גבוה מעצי הדליקה ארבע אמות וצד פפא צה להסוף צגמ' שמשפת קוים ולמעלה נמי צענין ארבע אמות אצל פשיטא דמתניתין אע"ז הדליקה קאי ולשון עבר לא שייך אס לא היה הגדר גבוה מעצי הדליקה אע"פ שהשלכת עולה למעלה מן הגדר:

והתניא עברה גדר ב'. אומר ר"י דאי גרסי' צצרייתא עד וצמתניתין לא גרסינן עד לא נחא דלא שייך למפרך כלל דפשיטא

אלא למ"ד טמון באש קמיבעיא ליה מאי איבעי ליה קראי אמר לך טמון וחדא מהאן קמיבעיא ליה בשלמא למ"ד הני תרתי היינו דכתיב יולא אבה דוד לשותקם אמר כיון דאיכא איסורא לא ניהא לי אלא אצל טמון באש קא מבעיא ליה מכדי גמרא הוא דשאלו ליה מאי לא אבה דוד לשותקם דלא אמרינהו משמיהו אמר כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי כל המוסר עצמו למות על דברי תורה אין אומרים דבר הלכה משמו וי"סך אותם לה' בשלמא למ"ד הני תרתי משום דעבר לשם שמים אלא למ"ד טמון באש מאי וי"סך אותם לה' דאמרינהו משמא דגמרא: מתנ"י עברה גדר שהוא גבוה ד' אמות או דרך הרבים או נהר פטור: גב' והתניא עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות חייב אמר רב פפא תנא דידן קא חשיב מלמעלה למטה שש אמות פטור חמש אמות פטור עד ארבע אמות פטור תנא ברא מלמטה למעלה קא חשיב שתי אמות חייב שלש אמות חייב עד ארבע אמות חייב אמר רבא ד' אמות שאמרו דפטור אפילו בשדה קוצים אמר רב פפא ומשפת קוצים ולמעלה ד' אמות אמר רב ילא שנו אלא בקולחת אבל בנכפפת אפילו עד מאה אמה חייב ושמואל אמר מתנ"י בנכפפת אבל בקולחת אפי' כל שהוא פטור תניא כוותיה דרב בר"א בקולחת אבל בנכפפת ועצים מצויין לה אפילו עד מאה מיל חייב עברה נהר או שולית שהם רחבים ח' אמות פטור: דרך הרבים: מאן תנא אמר רבא ר"א היא דתנן רבי אליעזר אומר שש עשרה אמות בדרך רה"ר (פטור): ושמואל אמר אריאת דללא מ"ד נהר ממש אע"ג דליבא מיא ומ"ד אריאת דללא אי אית ביה מיא אין אבל לית ביה מיא לא תנן התם ויאלו מפסיקין לפאה הנחל והשולית ודרך היחיד ודרך הרבים מאי שולית אמר רב יהודה אמר שמואל מקום שמי גשמים שוללין שם רב ביבי א"ר יוחנן אמת המים שמחלקת שלל לאגפיה מאן דאמר מקום שמי גשמים שוללין שם כ"ש אמת המים ומאן דאמר אמת המים אבל מקום שמי גשמים שוללין שם לא מפסקי דהנהו באגני

דצרייתא מלמעלה למטה קא חשיב דצענין אחר לא מיפרש אלא עד ולא עד ככלל דכלל מקום ד' אמות כלמעלה מד' אמות וצמתניתין לא קמי עד דצארבע אמות פטור ואפילו קמי וצמתניתין עד כמו צצרייתא אין שייך להקשות דפשיטא דמתניתין לא מיפרשא אלא מלמעלה למטה וצרייתא לא מיפרשא אלא מלמעלה למטה אצל אי צמתניתין קמי עד וצצרייתא לא קמי עד אז שייך למפרך שפיר אי נמי צשניהם אין עד שייך למפרך שפיר דמתניתין קמי צד' אמות פטור וצרייתא קמי חייב וא"ת אי צשניהם אין עד אמאי אצטרך לשנוי מתניתין מלמעלה למטה וצרייתא מלמעלה למטה דוקא צה עד וצרייתא מיפרשא צעד וי"ל דכיון דלא קמי עד לא כאן ולא כאן צצרה הוא דכי היכי דהך מיפרשא צעד הך נמי מיפרשא צעדי:

לא שנו אלא בקולחת. אגדר קאי וגרס אצל נכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך צגובה ולפי הספרים גרסינן מאה מיל צ"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא צטמון מיימי משנה דדרך הרבים ואמרינן עלה מאן תנא משמע דעד השתא לא איירי צה אע"ג דצרייתא דתניא כוותיה גרס מיל דצרוחצ איירי ולא צגובה דקמתי ועצים מצויין לה מ"מ שפיר קאמר תניא כוותיה דצרייתא מוקמה למתניתין בקולחת: דרך הרבים מאן תנא רבי אליעזר היא. אמתניתין קאי והוה סתם ואח"כ מחלוקת: מאן דאמר נהר ממש אע"ג דלית ביה מיא. ואע"ג דצדשות הרבים צעי ט"ו אמות הכא כגי צה' אמות מתוך שהגדר עמוק וגם יש צו קרירות מים שעוצרים צו תמיד: אלא מפסיקין לפאה ב'. צמסכת פאה (פ"ב מ"א) גרס צצדר המשנה דרך היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש צירושלמי דמשום סיפא איצטרך למיית דקמתי הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן דקמ"ל דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד [קא] חשיב שם צציל היחיד וצציל הרבים הקצוב צימות הצמה וצימות הגשמים והשתא צציל היחיד איצטרך לאשמועינן דאע"פ שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קצוב ודרך היחיד אצטרך דס"ד כיון שאין קצוב לא מפסיק אע"פ שהוא רחב וצציל הרבים אצטרך דס"ד אמנא דצצציל היחיד הוא דצצצין קצוב צימות הצמה וצימות הגשמים אצל צציל הרבים אע"פ שאין קצוב צימות הגשמים מפסיק קא משמע לן:

שמוחלקת שש לאגפיה. כגדלה האמה מתמלאה מים צורות שיחין ומעירות סבצימותיה שמשקין צהם השדות:

עין משפט
נר מצוה

רבינו הגנאל

אמר רב פפא משפת הקוצים ולמעלה. פירוש, משפת קוצים ולמעלה בענין גדר ארבע אמות, כך פיר"ח וצ"ל. אמר רב לא שנו אלא בקדושת אלא בנכפפת. פ"י כגון אש נוקבת ושרפת מלשון קדחה באפי. אבל אם היא נכפפת, כמו קופצת, יש ששונין קולחת, ופי' עומדה כמו קלת של כרוב, ונקבת הולכת וכוהא. דרך הרבים. מאן תנא דאמר פטור, אמר רבא ר' אליעזר, דתנן במתני' ר' אליעזר אומר שש עשרה אמות בדרך רשות הרבים, פיר"ח וצ"ל יש מי שאומר שיש בה שמונה אמות, כ"י אליעזר דאמר אי שם לו שש עשרה אמה בדרך הרבים ושרדליק האש אומרים מאן תנא דתניא אס יפסיק דרך הרבים פטור. ואמר רבא ר' אליעזר היא דתני שש עשרה אמה בדרך הרבים. מאי שולית אמר רב יהודה אמר שמואל מקום שמימי גשמים שוללין. פי' וירדו ונקוין מלשון כי ישל ויתך וכתוב וגם שול תשולו לה. ור' יוחנן אמר אמת המים המחלקת שלל לאגפיה, פי' כשתמלא אמת המים מתמלאין גדותיה סביבותיה. אבל מי גשמים לא מפסקי. ונהו

מסורת הש"ס

במוריגין דקתני אינו
של חטים כו' ופלי
במוך של חצירו דר

22

מסורת הש"ס

א) רש"י מ"ו ו' ר"ש
דל"ל למחוק ומי"ש מוס'
לעל ד"ה לפלו, א) רש"י
מ"ו, א) שבעות מ';
ד) כ"ב מ'; א) שמונת כב;
ו) ג' רש"י לרב סהא
לעיל.

רבינו חננאל

ד"ה משלם מה שצחוקו. רבא מתוך לה לטעמיה ככלים שדרין
לעומן בגדיש: **אלא דמי גדיש.** אס הכעירו בעל השדה ללא
קביל עליה אלא נטירותא דגדיש: **חטין וחטין כשעורים.** אע"פ
שנותן לו רשות לחטין אינו משלם
לחטין אלא שעורין לפיכך לא נזהרתי
בזה כל כך: **מאי הוה ליה גביה**
דלוקסיה. ידעם שרפתו או שהשלכמו
ליס. ולא דמי למשאל מקום לחצירו
להגדיש שעורין והגדיש חטים דלמחר
לעיל אינו משלם אלא דמי שעורין
דמזכיר לא מזיק ידעם הוה אלא
פושע כדמכ"ט: **כי תלא אש מעצמה**
מפי המורה: פשעה זו. לא שגמרה
כדך השומרים ואז: **[ונדרבא]**
מפניו לא. משמיה דרבא אמריתו
לה: שעורין וחטין כחטין. נותן לו
רשות להגדיש שעורין ולא חטין: **שמעית**
מילתא לר' יהודה. אליבא דר' יהודה
דמתני: **עשו תקנת נגול באשו.** כי
היכי תקנתו רבנן לנגול ליבעז כמה
גולו ויטול דתנן במסכת שביעות
דף מד: אלו נשבעין ויטולין השכר
הנגול כך תקנו באשו שישבע מה
הטעין ויטול: **אליבא דר' לא**
דיינינן דינא דגרמי. דפרק הגזל
ומאכלי (לקמן דף ק"ז): **בכספתא.** ארגו
שמתין זו כספית: **אמיה.** עשיר
שאומו אוטו לכלי כסף:
מתני

הכונס פרק ששי בבא קמא

סב.

עין משפט
גרי מוצה

בא מ"י מ"י פ"ד מהל' נ"מ
הל' יא סמך עשין סט
טושי"ע ח"מ ס' מ"ח ספ"י
ד:
בא מ"י שם טושי"ע שם
ספ"י טו:
בא ג' ד טושי"ע ח"מ ס'
הל' ספ"י ד:
בא ה' מ"י פ"ד מהל'
נ"מ הל' יב ופ"ו
מהל' חולל ומקלס ח'
סמך עשין סט וס' ח'
טושי"ע ח"מ ס' מ"ח ספ"י
יב וס' 5 ספ"י 1 וס' שם
ספ"י א:
ע' מ"י פ"ו מהל' חולל
ומקלס ח' 1 סמך עשין
ע טושי"ע ח"מ ס' שפ'
ספ"י א:
ע' מ"י שם פ"ח הל' 1
סמך שם טושי"ע ח"מ
ס' שפ"ח ספ"י 1 נרץ אלפס
במקומו ח"מ ס' 1 דף
מנן:
ע' ח' ט' כ' מ"י שם פ"ו
הל' יא סמך עשין
טושי"ע ס' ספ"י א:
ע' ל' מ"י פ"י מהל' עדות
הל' 1 ופ"י מהל'
מס' הל' ה' סמך לאין
ר"ד טושי"ע ח"מ ס' ל'
ספ"י יב וס' דה ספ"י ח':
ע' מ' מ"י פ"א מהל'
גזילה הלכה 1 סמך
לאין קפו טושי"ע ח"מ ס'
שט ספ"י 1:
ע' מ' מ"י פ"י מהל'
מס' הלכה א' סמך
עשין טושי"ע ח"מ ס'
רה ספ"י א:
ע' מ' מ"י פ"י מהל' עדות
הלכה ד' סמך לאין ר"ע
טושי"ע ח"מ ס' ל' ספ"י
1:

גליון הש"ס

ג' עשו תקנת נגול
בכספתא. עין לעיל דף נד
ע"א מוס' ד"ה חמור.
ולקמן ע"ב מוס' ד"ה ילא
שעורין:

מוסף רש"י

תלדה ורבי. מי שחלו
אוחי או עשו יא יסורין עד
שמחר וקבל יסורין ואמר
רואה אני, וזבניה וזבני.
ולא יוכל לחזור בו (רשב"ם
ב"ב מ"ח).

במה דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה בתוך דלוקה בתוך
של חברו אבל במדליק בתוך של חברו משלם כל מה
שבתובו. כלומר דנדר שדרכו כגון מורגים וכלי צקר אבל ארנקי
גגדיש לא מחייבי רבנן אע"פ שדקדקו וכלל הני דלעיל שיהא
משלם כל מה שצחוקו לרבנן כמו
לר' יהודה הני מילי היכא דקמני
ומודים או היכא דקמני דכרי הכל
אבל הכא צמא דנדרים אמורים קמני
ורבנן מילמיהו מפרשי ולא אמילתא
דנרי יהודה קיימי:

שאינו משלם אלא דמי שעורים.
צמליק צמך שלו איירי
דאי צמליק צמך של חצירו שעורין
והגדיש חטין חטין בשעורין שעורין
כיון דחיו להו וצמחון מדמי להו נמי
לנזון דינר וזבז לאשה ופשעה זו
משמע דהיינו מדליק צמך שלו והלכה
צמך של חצירו:

לרבי יהודה דמחייב ע"י נזק צמון
באש ב'. לרבנן נמי הוה
מזי למימר דעשו תקנת צמירה בכל
דבר וצגדיש צמוריקין אלא רבותא
אשמועי' דלרבי יהודה אפי' ארנקי
גגדיש עשו תקנת נגול:
עשו תקנת נגול במסור או לא.
כתב רב אלפס כגון שש
עדים שמסרו ואיבד ממנו ואין יודעין
כמה חיקו וכל חיקו דממונא לקולא
ובשם רב האי גאון כעש שישבע
ויטול מחלה שכל חיקו דממונא
חולקין ואין נראה לרבי לחייב כלל
משום חיקו ור"מ מפרש דהך צמיל
כשהמסר מכחיש את הנמסר דומיא
דנגול שצדושת דגולן מכחישו אבל
אס המוסר עצמו אינו יודע כמה
ישבע נמסר כמה הפסד ויטול ולרבי
נראה דהך צמיל אפילו אין המוסר
יודע דומיא דתקנת נגול באשו שאין
המצביע יודע כמה הפסד הנזק
דמצביע ליה צמחון אי עשו תקנתא
או לא:

מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא
או לא. אפילו יש עדים שהיה
בו מרגניתא מצביא ליה דשמה לא
אצבי ליה לאסוקי אלדמיה להאי
ולא אמרין מאי הוה ליה גביה
דלוקסיה כיון דלא רגילי אינשי
לאנוחי כלל ולא דמי לדינר וזבז דלעיל
דאצבי לה לאסוקי אלדמיה טפי
דפעמים שאומר כן דירא שאס
היתה יודעת שהוא של וזבז לא היתה
נזול

שומרתו ולא דמי נמי לארנקי צגדיש דרגילין טפי דמנחי מרגניתא בכספתא ואין לפרש דלענין שצוה מצביא ליה אי עשו תקנת נגול
ויהא נאמן לומר שהיה צו מרגניתא דא"כ מה היה אומר לרב אשי לאו היינו מתני' מה ענין זה למשנתנו:
מה בין גזל לחמסן. צלשנא דקרא אין חילוק צנייהם והכא קצעי מה בין גזל דרבנן לחמסן דרבנן דתניא ב' זה צורר (פסהדרין דף
כ"ה) הוסיפו עליהם הגולנים והחמסנים ומפרש גזל לא יהיה דמי וצמילתא חרש שוטה וקטן כדמוקין ליה התם דאין פסול מן התורה
אלא משום דרבי שלום: **לחמסן יהיב דמי.** וכשלא אמר רואה אני כדמפרש אבל מן התורה אינו פסול אלא היכא דלא יהיב דמי
אבל היכא דיהיב דמי כשר אע"פ דלא אמר רואה אני אע"פ שעובר על לאו דלא תחמוד הא אמרי' דפרק שנים אוחזין (ב"מ דף ה' ושם
ד"ה גל) לא תחמוד לחישי צלל דמי משמע להו והיה דקון מכליתין (דף ק"ט). דמייית מחמסן בני יהודה דאפילו היכא דיהיב דמי הוה כאלו
נוטל שמתו לאו דרשה גמורה היא אלא אסמכתא צעלמא דחמסן דקרא היינו גזל דלא יהיב דמי וא"מ כיון דחמסן דיהיב דמי פסול
מדרבנן א"כ כי אמרי' ב' שנים אוחזין (ב"מ ד' ה' ושם ד"ה גל) אלא הא דלמחר רב הוה משציעים אוחי שצוה שאינה צרופת נימא מיגו
דחשד כו' ומנשי מורה ואומר דמי קיהינא מ"מ מה מירך צכר אס הוא מעבד הפקדון צידו ורואה לפטר צדמים צלל ככחו של
בעלים הרי הוא חמסן ופסול לשבועה מדרבנן ואכתי נימא דחשד כו' ור"ל דמ"מ צגולן דלוריימא אין להוכיח שלא אצבי משוד
אשצועתו ועוד דחמסן דרבנן כשר הוא ואינו פסול עד שיכריזו עליו כדלמחר ב' זה צורר (פסהדרין ד' טו) ואפילו אס הוא ידוע שנעשה
חמסן צענין זה שמה לא ראו חכמים לפוסלו צכר וגם לא להכריז אלא דוקא כי שקיל וטקיף צורוע צעל כרחייהו דבעלים והמקשה
דקא פריץ נימא מיגו דחשד כו' אע"פ דהא דלא קיס לן דגולן דרבנן צבי הכרה ואינו נפסל עד אחר הכרה כל עיקר לא היא
דברי רב הוה אלא משום דמקשה והא קעבר צלל תחמוד א"כ הכי מקשה כיון שפטר עצמו צמה שטען נגנבו או נאבדו ואינו
משלם דמים אלא לפי שאינו רואה ליבעז ואס היה פוטרו מן השבועה לא היה משלם דמים לפי שמעבד הפקדון צידו ולהכי כו' חשד אמונא:
פסולה

לחם כמתנה. א"ל רב אדא בריה דרב אחא לרב אשי מה בין גזל לחמסן א"ל גולן לא יהיב דמי חמסן יהיב דמי. או יהיב דמי חמסן קרית ליה, והאמר רב הונא תלוייה חובין וזבניה וזבני. לא קשיא הא דאמר רוצה אני הא
דלא אמר רוצה אני. פי' אע"פ דיהיב דמי כיון דבעל כרחיה שקיל ולא אמר הנגול רוצה אני חמסן קרית ליה.

סב:

עין משפט
נר מצוה

הכונס פרק ששי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) ויבין כי שבת כה'...
(ב) לעיל כב שבת כה'...
(ג) לעיל ל' (ד) ויבין כי...
(ה) שבת כה' (ו) ויבין כי...
(ז) ויבין כי...
(ח) ויבין כי...
(ט) ויבין כי...
(י) ויבין כי...
(יא) ויבין כי...
(יב) ויבין כי...
(יג) ויבין כי...
(יד) ויבין כי...
(טו) ויבין כי...
(טז) ויבין כי...
(יז) ויבין כי...
(יח) ויבין כי...
(יט) ויבין כי...
(כ) ויבין כי...
(כא) ויבין כי...
(כב) ויבין כי...
(כג) ויבין כי...
(כד) ויבין כי...
(כה) ויבין כי...
(כו) ויבין כי...
(כז) ויבין כי...
(כח) ויבין כי...
(כט) ויבין כי...
(ל) ויבין כי...

תורה אור השלם

1. כי יגבש איש שור או
שה וטבחיו או מקור
חמשה בקר וישלם תחת
השור וארבע אצן תחת
השמה כל לא
2. על כל דבר פשע על
שור על חמור על שה
על שלמה על כל אברה
אשר יאמר כי הוא זה
על האלהים יבא דבר
שניהם אשר יישע
אלהים וישלם שנים
לפרעה: שמת כח

גליון הש"ס

מתני' החנוני חייב עין
לעיל ד' כו ע"פ מוס' ד"ה
ה"ג אמאי:

לעזי רש"י

אשטנציו"ל
[אישטנציו"ל יצחק]

מוסף רש"י

בין. עליון. אשטנציו"ל
(שבת כה) אשטנציו"ל
הנחל ששהפסע מכה עניו
(ב"ב כו) פטריש. קורט
גדול של פטריש (שבת
כה) את הבריה. צת
גדול (לעיל כה) בעל
גמל חייב. גלה. היה
לו להגדיל נחלתו שחכם
לחטות (שבת כה) בנר
הנובה פטור. מטיע
שכרשות פטור. מטיע
היתה שם (שם) שחכם
להיתה נחלתו הכריס
לפרטומי ניסא (לעיל כה)
למעלה מעשרים אמה
פסולה. דלא שטא זה
טיע למעלה מ' אמה
ולכא פטורומי ניסא (שבת
כה) כסוכה וכמבוי.
(ג) ומסכת סוכה (ג)
דפסלי (שבת כה)
הדרן עלך הבונס
החמשה. כנגד עלמון
דנפקא ליה מנגד הגנב
(לעיל כה) ע"פ
דבר פשע. סוכה דקלא
משתעי בטוען טענת גנב
או כנגד עלמון (ב"ב כו)

מתני' גז. אשטנציו"ל: גב' למעלה מעשרים אמה. לא חזו לה
אינשי ולא מפרסם ניסא ואין לפרסומי ניסא צעין:

הדרן עלך הבונס

מרוכב. אין הגונב אחר הגנב
כו' דכתיב: וגונב מצית
האיש ולא מצית הגנב: גב' בטוען
טענת גנב. גנב זה וגנבו ודרכין
לקמן בשמעתיך דחייבו רחמנא כפילה
אם נשבע ונמלא שקר: לא קסני.
אלמלא נהגי ד' וה' בטוען טענת גנב
אם טבח ומכר: מי קסני אין צין.
דכו דוקא ולא שיער מיד: קסני.
קלמ דכריס שזו מרובה על זו ושעיר:
שוקשו לקרקעות. דכתיב והמנחלתם
אותם וגו' (ויקרא כה): אין גופן
ממון. אלא גורמין לגבות ממון:
דהא

אימא לך אפי' למעלה מעשרה מאי אמרת אבעי לך לאנוחה למעלה מגמל
ורוכבו כיון דבמצוה קא עסיק כולי האי לא אמרתוהו רבנן ^(א) אמר רב כהנא
דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום ^(ב) גר חנוכה שהניחה למעלה
מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי:

הדרן עלך הבונס

מדת תשלומי כפל מדרת תשלומי ארבעה וחמשה ישמדת
תשלומי כפל נוהגת בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר
שאין בו רוח חיים וימדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור
ושה בלבד שנאמר ויבי יגנב איש שור או שה וטבחיו או מקור
הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל ^(א) ולא הטובח ולא המוכר אחר הגנב
משלם תשלומי ארבעה וחמשה: גב' ואילו מדת תשלומי כפל נוהגת בין
בגנב בין בטוען טענת גנב ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא
בגנב בלבד לא קתני מסייע ליה לרבי חייא בר אבא ^(א) דא"ר חייא בר אבא
א"ר יוחנן ^(ב) הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל ומכר משלם
תשלומי ארבעה וחמשה איכא דאמרי לימא מסייע ליה לרבי חייא בר אבא
דא"ר חייא בר אבא ^(א) ר' יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל
טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה מי קתני אין בין מרוכב קתני
^(א) תנא ושייר: שמדת תשלומי כפל נוהגת כו': מנה"מ דר"ר ^(ב) על כל דבר
פשע כלל על שור על חמור על שה ועל שלמה פרט על כל אברה חזר
וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט ימה הפרט מפורש דבר
המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון ^(א) יצאו קרקעות
שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שמורות שאף על
פי שמטלטלין אין גופן ממון יצא הקדש רעהו כתיב אי מה הפרט
מפורש דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אף כל דבר שנבלתו
מטמא במגע ובמשא אבל עופות לא ומו מצית אמרת הכי והא שלמה
כתיב אמרי אנן בבעלי חיים קאמרין אימא בבעלי חיים דבר שנבלתו
מטמא במגע ובמשא אין דבר שאין נבלתו מטמא במגע ובמשא לא
דהא

יחזון דמשלם כפל ואי טעין טענת גנב צפקדון לא משלם ארבעה וחמשה בטבח ומכר הכי נמי טוען טענת גנב צאצדה ועוד שמייר
שומץ שגנב מחצירו ושומץ שגנבו לא משלם ארבעה וחמשה כדלמך לקמן צפיקין (ד' עמ'): ועוד יש מפרשים דאין לחוש הכא אם אינו
משייר כי אם דבר אחד כיון דלא נחת למנינא אלא דגלי לן שיש ריבוי כפול מארבעה וחמשה:
יצאו קרקעות כו'. וא"ת כיון דאמעטי משבועה דאמרין בפרק הזהב (ב"מ ד' ט) תיפוק ליה דאין צהם כפל בטוען טענת גנב
דלא משלם אלא בשבועה דאמרין לקמן בשמעתיך וליכא למימר דאכטריך לקופץ ושבע דנהגול קמא (לקמן ד' קו) מוכח
דלא משלם אלא כ"ד משביעין אותו וי"ל דאכטריך להיכא דנשבע ע"י גגול דנתן (קדושין ד' סו) וזוקקין הנכסים שיש להם
אחריות עם הנכסים כו' לשבע עליהן ומיהו לפי מאי דמסקין לקמן האי כל ריבוי הוא מדלל כתיב הני פרטי גבי כסף וכלים וס"ל
דכפל ושבועה הכל אחד ניחא דליכא אלא חד קרא לתרייהו וא"ת וגניבה צקרקע היכי שייכא וי"ל כשמי גבול אי"נ במחזור לקרקע
כי היא ד' גפנים טעונות וטוען שנגנבו לו ה' ונמלא שהוא גנבם (שבועות ד' מנצ): **יצאו שמורות.** ואם תאמר למה לי
קרא למעט מכפל והא אפי' אצדו צדיים לא משלם קין למאן דלא דאין דינא דגרמי ואפי' מאן דדאין לא הוה אלא מדרצנן דפרעישית
בסוף [הפרעה] (ד' מד' דהמור) וי"ל כיון דאי איתיה לשטר צעין חייב להחזיר ^(א) (משלם) סלקא דעתך דכשמחזיר ^(א) [משלם] ^(א) (מחזיר) הכפל עמו:
רעהו

פסולת כסוכה וכמבוי. תימה דהוה ליה למימר ימעט כדלמרי
צריש מסכת סוכה (דף ג) מצוי דרצנן מני תקנתא
וי"ל משום דצני למימר כסוכה נקט לשון פסולה אי נמי לפי
שהיה צריך להאריך בשלשן ולומר יכבה וימעט ויחזור וידליק
למעט כמו שהיא מודלקת לא סגי
דלמרינן צפ' צמה מדליקין (שבת דף
כג) הדליקה צפנים והולאה
בחוץ לא עשה ולא כלום והכא נמי
לא שאל:

הדרן עלך הבונס

מרוכב. מי קמני אין צין
כו'. משמע הכא היכא
דמי אין צין לא שייך למימר תנא
ושעיר והקשה ר"י מאורליי"ש מהא
דמתן צפ"ק דמגילה (ד' ת) ושם ד"ה אין
אין צין נדרים לנדרות אלא שהנדרים
חייב באחריות ונדרות אינו חייב
באחריות ואכתי לא היכא שהנדרים
נזהר מן המעשר ונדר שוא דבר
שנצוה אין נזהר אלא מן החולין
דמתן דהמורה (מנחות ד' פה) וי"ל
דהתם לא נזהר כל ענין שנדר
ונדרה חלוקים זה מזה אלא נזהר לומר
שאין חיוצ הצלה צוה יותר מצוה
אלא אחריות לכל לענין כל תאחר
זה וזה שוין וכן אין צין שבת ליום
הכפורים לא איירי לכל דברים
צביניהם כגון איסור אכילה וכן אין
נדר צין נדרה אין צהם מן המעשר
לא איירי בחומר שצביניהם כגון לאו
ומיתה אלא דבר האסור או מותר
לעשות דהן ועוד וי"ל דהך משנה
דמגילה שניה במסכת קנים (פ"א
מ"א) גבי עולת העוף ועולה צין
נדר צין נדרה אין צהם מן המעשר
כיון דאין זה אכילה אדם כדדרש
בסיפרי צפ' עשר מעשר ת"ל ואכלת
ושמתם שמחה שיש זה אכילה יכאו
עולות שאין עמהן אכילה ואין
להאריך כאן יותר:

רבינו חננאל

מתני' גין היוצא מתחת
הפטריש ויצא הרוק חייב.
פי' אותן השברים שיוצאין
מתחת הפטריש כשמכה
[ותפת] על הברזל שבסדר
נקראין גיצין. הדרן עלך
הבונס
פרק שביעי: מרוכב
[מרוכב מידת תשלומי
כפל ממידת תשלומי
ארבעה וחמשה כו'].
דייקין דשוין מידת
תשלומי כפל תשלומי ד'
ה'. אלא שמידי כפל
נוהגת בכל דבר ומידת
תשלומי ד' אינה נוהגת
אלא בשור ושה בלבד.
שבע מיה דנכב עצמו,
וטוען [טענת גנב, כגון
שהפקיד אדם שור אצל
הברוי וגנבו הוא משלם]
מי שהפקדון אצלו, וטוען
שגנבו, כלום גנבוהו
אחרים, ונמצא שהא
גנבו, וידי ודין הגנב עצמו
שור, חיים משלם
תשלומי כפל, טבחיו או
מכור משלם ד' ה'. לימא
מסייע ליה לר' חייא בר
אבא כדמפרש בה... בהכי,
מי קאיתין בין תשלומי
כפל לתשלומי ד' ה'... כל
דבר להיות זה וזה שוין
כו', כדנתן אין בין נדרים
[לנדרות אלא שהנדרים
חייב באחריות ונדרות
אינו חייב באחריות
כשנאמר הרי זה הא] [כל]
בדריהן שוין ... (אלא)
[על כל דבר פשע כו'].

רבנו כל [דבר] המטלטל
וגופו ממון ומיעטנו
הקרקעות [והעבדים]
ומיעטנו עוד השטרות
וההקדשות. ופרטיני אי
מה הפרט מפורש שור
המורש שוה, בהמה] תהורה
ובהמה טמאה שפרש
הבה' כהן טמאה במגע
ובמשא, אבל עופות דלית
... במגע ולא במשא, לא.

המשך הנספח בעמוד הבא.

שְׁהִתְמַיִן בחורשין. פי' הטמון פ' הבהמה במקום שהוא כיון לרדואו גזלן הוא. כלומר ש' ג'גוצ צייתא כז' בחצר: **ורב** למ"ד בהכנס (לעיל דף טו וס) דלר' יוחנן לסטים מוויין כיון דמטמר מאינשי גנב הוא אנטריך להאי טעמא דלמ"ד דגזלן הוא לר' יוחנן לא כריך להאי טעמא כלל:

מפני מה החמירה תורה בו. צטוען טענה גנב וטענה גזלן לא שייך האי טעמא כלל: **אין** מגדלין בהמה דקה. אפי' צייתא קאמר דלרעות אפי' בהמה גסה אסור כדאמרינן בזה דורר (סנהדרין דף כה:) רועה שצאמרו אחד רועה בהמה גסה ואחד רועה בהמה דקה וא"מ והא דמסיק התם דרבה מגדלין איתמר מגדלי בהמה דקה בארץ ישראל פסולין בחוזה ארץ כשרים מגדלי בהמה גסה אפי' בא"י כשרים מאי קמשמע לן דקה דבחול כשרים ממנ"י היא דלפי' כסוריא שרי כ"ש בחול' ויש לומר דודאי לא אנטריך אלא אידי דאמר דבא"י פסולין מקמי' דבחול' כשרים ומוגדלי בהמה גסה דלפי' בא"י כשרים אנטריך לאשמועינן דאי ממתניתין הוה אמנא דלפי' גסה אסור והא דנקט דקה לאשמועינן דלפי' דקה שרי כסוריא ונראה דהא דאמרינן בפ"ק דב"מ (דף טו:) דרועה בהמות על אחריים כשר אין אדם חוטא ולא לו היינו דוקא גסה שמומר לגדל אבל דקה בא"י או צבצל לרב אין נראה לחלק בין מגדל שלו לשל אחריים דהא אפי' קשורה בכרעי המטה אסור ולא כדברי המפרש לקמן דסבר רב הווא שמומר למסור לאשתו כמו שמומר לרועה ולכן היתה מנומרת להו חובה דהא כיון צבצל כא"י לבהמה דקה אין לו לחלק בין על ידי עצמו בין ע"י אחריים ובהנה עיזי דלחלי חושלי שנהרדעא בחוקת הצבים (צ"ב דף טו) וקאמר שאני עיזי דמסורי לרועה אף על גב דנהרדעא היא צבל שמא לא היו כל כך מזהרים על דברי רב שאמר צבל כא"י לבהמה דקה שגס רב הווא לא הממיר וכן משמע דלפי' ע"י אחריים אסור מדלא מסר ההוא חסיד בהמה לרועה וכן צעלי צבים שגלילי מקטמא לא היו מרעיין צעמאן את זאנן ורועה שעשה תשובה מי לא עסקינן שמואל אחריים שירעו לו ואפי' הכי קאמר ימכור על יד:

והטבח

פ.

קָלוּ א ב מ״י פֿיה
מַהֲלֹכֹת זָקִי מִמּוֹן
הִלְכֵּה י סָמַךְ שֶׁן סו
טוֹמִיט מ״י פֿיה
קָלָה ג ד מ״י שֶׁס הִי
סָמַךְ שֶׁס טוֹר וְשִׁיעַ
ח״מ סִימֹן חֵט סֶפֶף ד
קָרָבָה ה ז מ״י פֿיה
מַהֲלֹכֹת וְדָרֵס
הִלְכֵּה י סָמַךְ לֶאֱזֹן רִבֵּב
טוֹשִׁיעַ י״ד סִימֹן רֵט
סֶפֶף א
קָבֵה ז מ״י פֿיה מַחֲלֵי זָקִי
מִמּוֹן הִלְכֵּה ג סָמַךְ
עֲשִׂין טוֹר וְשִׁיעַ ח״מ פֿיה
חֵט סֶפֶף א וְעִינֵן כְּבוֹד
קָבֵהה ח מ״י שֶׁס הִלְכֵּה ח
סָמַךְ שֶׁס טוֹר ח״מ
סִימֹן חֵט

[illegible]

והטבת לִזְקָה וישוהה. פ"י בקווערטס עד יום השוק וצולנד שלא ישעה העגונה שצעה שלשים יום אותה שלקח בחאחרונה ולא ישלים לה שלשים יום אחר השוק וקשה דצמוספתא (פ"ה) גרס יותר מנ"י וז"ל לפי המוספתא יכול להשהות אחר יום השוק ועוד קשה לנליגי גבי רגל קרי לה חאחרונה והכל קרי לה עגונה ועוד שלא הזכיר המנהג יום השוק כלל ונראה לה"י לפי שהצנצנ רגיל לקנות כמה צממות צימד וצומתר להשהות וצולנד שאפי' העגונה שצעה אותה שנשארה יחידה אחר הצדירותים שלא ישעה יותר מנ"י יום אף על פי שאפי' יחידה ומיחו צכל הספדים גרסינן שלשים יום: ולא גרסינן יותר:

מהו להשקות קבעו מיניה. אין
נ"ל דפליגי רבנן עליה דר"ג
כדפ"י בקוטרם ומהו להשקות קודם
הרגל קבעו מיניה ואמר להן מותר
ולאו דאק"נ נקט קושרה אלא אורחא
דמלמא דקטן שזרנן אלה לקשר
בהמה דקה לכרעי המטה כדאמר
באלו טריפות (חולין דף נד:) חבל
היוצא מן המטה עד תשעה טפחים
הוא רשוי ופירש שם בקוטרם שזכך
הוא רשוי לקשר בהמה קטנה כדכתיב
המטה כדכתיב אסרו חג צעזעים עד
לקרנות המזבח שהיו קושרין הקרינות
בכרעי המטה עד שיצאו לקרנות
המזבח אי נמי נקט אסרו להאשמועין
לחפשיה בקשורים אסור לגלגל כ"א
להשקות ובתוספתא (פ"ב) נמי משמע
דאף קודם הרגל לא שרי להשקות אלא
בציד דהכי קמיני בזה"ל אבל מגדלים
קודם הרגל ל' ש"ו ולא שמה יוצאה
ורועה בשוק אלא קושרה בכרעי
המטה שאלו לר"ג כו' :

דקמיני שקיה. פי' שזקיי דקין
וזהכי נקרא מרנא
שהמערין יוכר צין השקיום ממון
שהי דקין ונאזין גבוהים ומשום
הכי מנן וצ"בא דלשכות חולדות
הסנאזים רבי יוסי אומר צ"ש מממא
כחית צמשא וכעדשה צמגע דמתוך
שרגליה גבוהים ודוקים מספקא להן
שמא לאו היינו חולדה דקרא יוש לה
תורה צבילה אש שמה היינו היא ויש
למא תורת שרץ והאי דמסיים ומאי
שרנא דמתמאי שקיה הי"ק ומאי
שינא חולדה דכמיב צקרא שאין
ספק דמתמאי שקיה שהי' רגליה
קצרות ושוותא על הארץ וכן
נראה לר"ח:

חובה תקברינהו לבנה. פ"ח.
בתמיה וזי דרכה לקבור
בנייה שאין עוסקת בגדלן אלול עוסקת
לגדל אלול והיו כשגגה היואלת מלפני
האלה בר האבה לרבי הוול לדיק מן
ומר אין יראה שפענש בקבורת מל
גנין זה פ"ח בפרק קמא גיטין (דף ו'
מתוך שהרבה ישיבות וקשה לר"ת
האלה רב לבבל ומפר"ת התם מבי
יעין שבקאין לרבי וכן כאל לענין
(מ.) :

לשון ישועה ור"ת פי' שנוול שם בן
שועה והיו רגילין לעשות סעודה:
נפק

והטעם. המקדך את ההבטות ליום השוק: לוקח ושוטט לו חן ושוה. עד יום השוק שלשים יום למקחו; ובלבד שלא ישהה את העגונה. המאחרת למקחו שלקח סמוך לעת השוק לא ישהה אותה לאחר יום השוק להשלים שלשים יום למקחה: העגונה. מאחרת

כמו הלהן תענה (רות ב) תאחרנה
מלהנשא: **אלא קושרה**. ורבען פליגי
עליה דרבן גמליאל: **גונה**. פלידריא
זעק מפני כאז הלז כל היה יכול
להשיב רוחו: **לפטם מוויין**. רועה
בשדות אחריים וגו' **אח** הדרים:
שהיו מרעין. בהמה דקה שלהן
בחורשין: **ואע"פ שהיו חורשין סמוך
לנחלים**. ולא היו רועין בשדות אחריים
ומשום חורשין כיבא גזל דלמך לעליט
אנל מגדלין וקלמן (דף פא.)
כמי בתקנת יהושע חיקן שלא יקראו
בעל היער על כך אפי' הכי נעשו
מפני שגדה קטנה הימה ציינים ושל
אחריים הימה: **רועה**. בהמות שלו:
שעשה ספונה. שלא לגדל בהמה
דקה עוד: **לנחם וחיוירם**. תמן
במנחמין' דאסור לגדלן: **מיה דקה**.

(א) [תוספתא פ"ח]
(ב) תמורה טו; (ג) ס"א
שמעון שזיר; (ד) [תוספתא
פ"ח]; (ה) [לקמן ע"ב
יחזק' ר"ש בן אלעזר וכו'
בתוספ' פ"ח ובעיקר ערך
החלד אן]; (ו) ס"א חזקא,
(ז) נזיר נו; (ח) [גיטין ו.]
(ט) [דף עט:]; (י) [שם]
(יא) [צ"ל טמא וע"ש]; (יב)
צ"ל צ"ל
בפ"ח חזקא
(יג) [ד"ה מר],

(א) גב' אהר ר' הונא
עשינו עצמנו כז"ל ותיבת
אהר רב נמחק:

רש"י ד"ה ישוע הבן כוזב
ישוע מתרגמין. ז"ל וישע
מתרגמין ופרק (שמות יד)
ועי' רש"י ע"ז דף ד' ע"א
ד"ה להם שוע:

רנשבורג

א] גמ' שאין בי עון אלא
עון אותה העו. עיין שיטה
מקובלת ומהרש"א בח"א
כתב בענין אחר ודבריו
תמוהים קצת מסוגיא
דכתובות דף ס ע"א דגומה
יונה בשבט:

פלידרר א [פליינדרר א].
להאנט.

גובה. מיילל (חולין נא:

שראה שם רוב ישראל וישב קצוֹע:
קצוֹע הָבֵן. בְּרִית מִלֵּה עַל שֶׁם שֶׁבְּרִי
עָלָיו שֶׁבַע יָמִים: **ישוע** הָבֵן. מִשְׁמֵה
שְׁעוֹשִׁין לַפְדִּיּוֹן הָבֵן בְּכֹר. יֵשׁוּעַ
מִתְרַגְּמִין פֹּרְקֵן כְּמוֹ פְּדִיּוֹן: רַב לֹא עֵייל
קָמָה דְּמִשְׁמֹאל. טַעמָא אֲמַרְמִין לְקַמֵּן:
שְׁמֹאל

ס'ר' ישמעאל אומר מגדלין כ
מפני שעשויים לנקר את הבין
חרצא ואיכא דאמרי^י חרוא דקמ
שקיה אומר רב יהודה אומר רב
א"ל רב אדא בר אהבה לרב ה
א"ל חובה תקבריניה לבנה כו
לרב הונא מחובה איכא דאמור
כארץ ישראל לבהמה דקה^מ
לבי שבוע הבן ואמרי לה^י

השליט ומיהו צפרק שני מזירים (מזיר ד
מקיף להו אמר ליה חוצה אל חוצה ח
מבי אחא רב אבבא פי' צקונטרס
ושם ^מ) עשינו עמנו צצבל הא
דא"כ מאי פריך התם מממני' דעכו
אחא רב לצבל והורה לנו שממנות י
בהמה

לְבִי יִשׁוּעַ הַבֵּן. פ"ה פדיון הבן וכן
ועל שם שהולד נוסע וגמלט

גִּבְנָה. מִיֵּלֵךְ (חוליו' נא):
 עִיִּם (ע"ה): מִלֵּפִי
 זֶרַעַם מִלֵּפִי לָנֶה, כְּמוֹ
 גִּבְנֵי גֶחַח זֶרַעִים דִּקְסֶרֶת
 לִפְטִים (תוס'):
 מִזִּמְרִים. מִכֵּן דָּקָה אֵין
 יִבְלִים לְשֹׁמְרֵי הוֹלָמָה
 וְדִקְסָה שְׂדֵה חֲמִשִּׁים (תוס').
 מִכֵּן אֵתָּה רַב לִבְבָּל.
 וְדִקְסָה יִשִּׁים כְּסֻרָּה,
 וְהַשְׁתָּחֵל לִפְנֵי גִבְנֵי־הָאָרֶץ
 אֲבָל מִעִיקָרָה לֵאמֹר וְאֵשׁ־
 הַשְׁתָּחֵל מִשְׁתָּחֵל עֵינֵי
 לְגַבֵּל הוֹסִירָה וְהַתְּקַדֵּם
 אֲבָל פִּקְסָה מִזֶּרֶם מִסֵּם
 (יִשְׁרָאֵל א'). שְׂבֻדֵּי הַבֶּן.
 מִלֵּה שִׁדָּה אִשְׁרָה יִשְׁרָאוֹ
 (רש"י ע"ב ע"ה). יִשְׁרָאוֹ
 הַבֶּן. פְּרִילִי (ע"ד, ת).

עין משפט נר מצוה

החובל פרק שמיני בבא קמא

פג:

החובל. מכה בהמה ישלמנה וסמך ליה ואיש כי יתן. נראה לר"י דל"ג וסמך ליה דהא מכה סמוכים לא דריש אלא מכה ג"ש כדאמר לקמן אכן הכאה הכאה קאמרין ואמר נמי לקמן וכי מאחר דכתיב לא תקחו כופר לנפש רואה הא מכה מכה

למה לי משמע דג"ש היא ולא סמוכים ועוד כי פריך בסמוך מאי חזית דילפת ממכה דמהה נילף ממכה אדם ומאי קושיא והלא מכה סמוכים הוא בל ומכה אדם אין סמוך לאיש כי יתן מוס וא"ת וכו' דמג"ש קא יליף למה הוצרך לאמרי קרא דמכה נפש דמהה ישלמנה ושציק קרא דמכה דמהה דמיתת לעיל וי"ל דמכה דמהה איצטריך לתנא דכי חזיקה ומאן דלית ליה דריש דריש הנחמין (סנהדרין דף פד:) מה מכה דמהה לרפואה פטור כו' א"נ כיון דהדר ליה ממכה אדם דהוי בקטלה דהדר ליה לגמרי ונקט האי קרא דמכה נפש דמהה דסמך לאיש כי יתן מוס ולפי זה מצי למגרס וסמך ליה דמשום דסמך ליה נקט האי קרא ולא משום סמוכים: **אף הכאה האמורה באדם תשלומין**. י"ס דגרסי דתנא דהכי והכתיב איש כי יכה כל נפש אדם מות יומת פירוש שימיתו אצרו תחת אצרו של חבירו ומשני יומת בזמנו וממאי דזמנון אימא מיתה ממש לא ס"ד חדא דהא איתקש למכה נפש דמהה ועוד דכתיב המס כאשר יתן מוס באלס כן ינתן זו ש"מ ממון ואין נראה לר"י אומה גירסא כלל חדא דאיש כי יכה כל נפש אדם מוקמינן בהנשרפין (סנהדרין דף עט.) בקטלה גבי פלוגתא דרבי יהודה בן חסיה ורבנן גבי הכהו ו' בני אדם ב' מקלות ועוד דלמנון לא אצטריך ועוד מאי פריך מעיקרא והכתיב איש כי יכה כל נפש אדם מי אלס מקרא דעין תחת עין דמוקמינן ליה בזמנון ג"ש דהכאה הכאה ועוד מכיון דכתיב כאשר יתן מוס באלס כן ינתן זו למה לי הך ג"ש דהכאה הכאה ע"כ נראה דל"ג ליה כלל:

מבדי רשעו נפקא. פירושו בסוף פ"ב (דף כו.ו.): **מאי חזית דילפת ממכה בהמה** ניכף ממכה אדם. אע"ג דלחא לא אצטריך דממילא הוה אמרינן עין תחת עין ממש מ"מ אצטריך דלא נילף ממכה דמהה: **מכה מכה** מ"מ. וא"ת דרצא דריש מנייה דפרק אלו נערות (מכות דף לה.) דפירוש ריבנה תורה חייבי מלקות כחייבי מיתות למשלומין מג"ש דמכה מכה וי"ל דרצא לטעמיה דריש לקמן עין תחת עין ממון מקרא אחרינא:

רצ

לנפש רוצח אי אתה לוקח כופר אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים שאינן חוזרין וכי מאחר דכתיב לא תקחו כופר מכה למה לי אמרי אי מהאי הוה אמינא דאי בעי עינו נתיב ואי בעי דמי עינו נתיב קמ"ל מכהמה מה מכה בהמה לתשלומין אף מכה אדם לתשלומין: תניא ר' דוסתאי בן יהודה אומר עין תחת עין ממון אתה אומר ממון או אינו אלא עין ממש אמרת הרי שהיתה עינו של זה גדולה ועינו של זה קטנה הריאך אני קורא ביה עין תחת עין וכי תימא כל כי האי שקיל מיניה ממונא התורה אמרה משפט אחד יהיה לכם משפט השוה לכולכם אמרי מאי קושיא דלמא נהורא שקיל מיניה נהורא נשקיל מיניה.

א א מ"י פ"א מה' חובל ומקח הלכה א קמג עשין ע טו"ע ח"מ ס"י מכ ספ"ק ג: ב ב מ"י שם הל"ב טו"ע ט שם ספ"ק טו: ג ג מ"י שם פ"ב הלכה ג סמג שם טו"ע ט שם ספ"ק טו: ד ד מ"י שם הלכה י טו"ע שם ספ"ק טו: ה ה ו ז מ"י שם פ"ב הלכה י ו הלכה יט טו"ע ט שם ספ"ק טו: ו ו מ"י שם הלכה יא טו"ע שם ספ"ק ח: ז ז מ"י שם פ"ב הלכה א טו"ע שם ספ"ק טו: ח ח מ"י פ"א מהלכות חובל הלכה ג ד ה: ט ט מ"י פ"א מהלכות רוצח הלכה ד סמג לאין קסא:

מוסף רש"י

הכל לפי הבחישה. אדם ביטוי המכניס בשטחו קשה מאלס וזל ומאלס חסוד, והמחבויש. לפי משניותו בשטחו (מכות טו.).

רבינו חננאל

פרק שמיני: החובל בחבירו חייב בהמשכה דברים וכו'. ואקשינן ומאי ווא עין תחת עין כתיב, אימא ממש. לא סלקא דעתא, דתניא יכול סימא עין חבירו נסמא עינו וכו', תלמי לומי מכה אדם ומכה בהמה, מה בהמה לתשלומין אף מכה אדם לתשלומין. וילף לה זה התנא מואשי כי יתן מוס בעמיתו, ואי אפשר לתת מוס באדם אלא בהכאה ואף על גב דלא כתיב מכה בהדיא, הנהני מוס בעמיתו כמיתו הוה, ואקשינן וילף ממה דליכא תשלומין, ודחינן, מכה אדם קטלא הוה ואין דנין נזיקין ממיתה, אדרבה, דנין אדם מאדם. הני דקאמי' תנא אפ' נפש לומי אדרבה דנין אדם מאדם עיף הכי הוה אומי' ולא תקחו כפר לנפש רוצח, לנפש רוצח איך לוקח כפר אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים שאינן חוזרין ואף על פי שחובשין כמיתה, ומאי קרא הוה אמינא או בעי עיניה עוריה או בעי נתיב, ותיפרקיה, להכי איצטריך מכה מכה לתשלומין. הא דתני א"ד דוסתאי בן יהודה עין תחת עין ממון וכו', דחינן לה לא שניא עין גדולה לא שניא עין קטנה, נהורא שקיל מיניה, נהורא נשקיל מיניה.

מסורת הש"ס

(א) [מכות מ.א.] (ב) שם לה. (ג) [מכות ד. יג:] כמותו' ל: לו. (ד) [א' בעית סיד דמי עינא ואי בעית עיור עינא לישנא אחרינא א' בעי כו'. רש"י.] (ה) [לקמן פד. מכות נ.א.] (ו) [מכות כ.א.] (ז) [דברים כ.א.] (ח) [רש"י מ"ו.] (ט) [דברים ז.א.] (י) [אמר ד"ה מלך.] (יא) [עליו.]

תורה אור השלם

1. עין תחת עין שן תחת שן יד תחת יד רגל תחת רגל: שבות כד באר: 2. ומכאן בהקדמה ישלמנה ומכאן אדם וקו: 3. ולא תקחו כפר לנפש רצח אשר הוא רשע למות כי מות יוקח: 4. ומכאן בפ' בהקדמה ישלמנה נפש תחת נפש: 5. וקרא כד יתן מוס בעמיתו כאשר עשה בן יעשה לו: 6. ואיש כי יכה כל נפש אדם מות יוקח: 7. וקרא אפ' בהבות הרשע והפילו השפט והכירו לקוין כדי רשעתו במשפט: 8. משפט אחד וקרא לכם כפר באורח וקרא כי אני יי אלהיכם: וקרא כד כב

הגהות רב"ח

(א) במשנה עליו טו (ב) גבי לוא מכה (ג) אכן הכאה: (ד) הוה אפ' הכאה: (ה) וכה נמי כי כתיב כי יתן:

לעזר רש"י

מלכ"ט. פסחים.

החובל. ומה הוא יפס. שהרי הויקו והפסידו ממון זה שאס היה נלך היה מוכר עלמנו בעד עברי: **במסמך**. כאז המכה: **ליואל כוה**. לפי מה שהוא מעונן רב זערו וכאילו: **נחמין**. מלכ"ט. שם. כל ימי החולי רואים אותו כאילו הוא שומר קישואין ונותן שכירתו של כל יום שהרי אין ראוי למלאכה כדעה אפילו בלא חולי שהרי נקטעה ידו ורגלו והוא כבר נתן לו דמיה: **הכל לפי המנייה**. אדם קל שצ"ש בושמו מרובה: **והמנייה**. אדם חסוד שמתצ"ש בושמו מרובה. וכולהו חמשה דברים מקרא נפקי נוק דכתיב עין תחת עין אשר פלע תחת פלע דכתיב דרשין בגמ' ריפוי וצדק רק שצדו יתן ורפא ירפא בושט דכתיב וקטנה אה כפה ממון: **גמ' מכה אדם ומכה דמהה**. לקמן מפרש לקראי הי מכה קאמר: **ואס נפשך לומר**. ואס יש לך להשיב ולהקשות כלום על טעם זה לא ולמד ממדרש אחר: **הרי הוא אומר כו'**. ולקמן דמי מלי הו ליה לאקשוי: **שאין חוזרין**. לאחר שנקטעו: **בקטלה כתיב**. ושלומין אין שם: **הכאה הכאה גמרינן**. אע"ג דקראי לא דמו גמרינן ג"ש דמכא דדי ר' ישמעאל וצד הכהן וצד הכהן (עירובין דף נה.) ומכה אדם דקמני הכה הכאה הוא דקאמר ומי יתן מוס גמר דמוס ע"י הכאה בל: **והכתיב איש כי יכה כל נפש אדם**. ולקטלה לא תחת קרא אלא לראשי אברים דכתיב דמיה עין תחת עין וכתיב יומת כלומר ינטל אצרו וימות אותו אצרו: **מאי אס נפשך לומר**. מאי הוה ליה לאקשוי: **נילף ממכה אדם**. שנהרג ממש והכל נמי (א) (ב) (כתיב) כי יתן מוס מוס ממש: **אמרי דנין נזיקין כו'**. כלומר משום האי פירכא לא הוה דמחיק תנא למילף מלא תקחו הא מצי לשנוי הכי דנין נזיקין מנזיקין כו'. **ואכתי מבעי ליה לא פסקול ממונא** וספטייה. מקטלה ולגופיה אצטריך ולא למעוטי אחריני: **נפש רוצח**. דלא אצטריך אמי למעוטי ראשי אברים שאינן נפש:

קטן

באדם כן יתן בו ושמע מינה ממון ומאי אס נפשך לומר תו קא קשיא לתנא מאי חזית דילפת ממכה בהמה לילף ממכה אדם אמרי דנין נזיקין מנזיקין ואין דנין נזיקין ממיתה אדרבה דנין אדם מאדם ואין דנין אדם מבהמה היינו דקתני אס נפשך לומר הרי הוא אומר לא תקחו כופר לנפש רוצח אשר הוא רשע למות כי מות יומת לנפש רוצח אי אתה לוקח כופר אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים שאינן חוזרין והאי לא תקחו כופר לנפש רוצח למעוטי ראשי אברים הוא דאתא האי מבעי ליה דאמר רחמנא לא תעביד ביה תרתי לא תשקול מיניה ממון ותקטליה האי 'מכדי רשעתו נפקא רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתי רשעיות ואכתי מבעי ליה דקאמר רחמנא לא תשקול ממון ותפטרין א"כ לכתוב רחמנא לא תקחו כופר לאשר הוא רשע למות לנפש רוצח למה לי ש"מ לקחו כופר אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים שאינן חוזרין וכי מאחר דכתיב לא תקחו כופר מכה למה לי אמרי אי מהאי הוה אמינא דאי בעי עינו נתיב ואי בעי דמי עינו נתיב קמ"ל מכהמה מה מכה בהמה לתשלומין: תניא ר' דוסתאי בן יהודה אומר עין תחת עין ממון אתה אומר ממון או אינו אלא עין ממש אמרת הרי שהיתה עינו של זה גדולה ועינו של זה קטנה הריאך אני קורא ביה עין תחת עין וכי תימא כל כי האי שקיל מיניה ממונא התורה אמרה משפט אחד יהיה לכם משפט השוה לכולכם אמרי מאי קושיא דלמא נהורא שקיל מיניה נהורא נשקיל מיניה.

מסורת הש"ס

א) נלעיל נה, ושינן,
ב) כחונות לה, א) מסות
כ: כ, ד) סוף דרשנא וכן
הנהיג עיניו, א) נלעיל ס:
לקמן פה, א) ג' רש"ל
רנא, א) ויקרא כד,
ח) נלעיל ה, ט) עין
רש"ל,

תורה אור השלם

1. משפט אחר ויהיה
לכם כגר בארץ ויהיה כי
אני יי אלהיכם;
ויקרא כד כב
2. שבר תחת שבר עין
תחת עין שן תחת שן
באשר יתן מום באדם כן
יתן בו; ויקרא כד כב
3. ואיש כי יתן מום
בעמיתו באשר עשה כן
יעשה לו; ויקרא כד כב
4. ולא תחוס עקב נפש
בגפך עין בעין שן בשן
יד ביד רגל ברגל;
דברים ט כא
5. ועשיתם לו כאשר
נזמם לעשות לאחיו;
ובערת הרע מקרבך;
דברים טז טז
6. עין תחת עין שן תחת
שן יד תחת יד רגל תחת
רגל; שמות כא כד
7. ואם אסון ויהיה ונתתה
נפש תחת נפש; שם כב
8. כוזה תחת כוזה פצע
תחת פצע חבורה תחת
חבורה; שמות כא כב
9. אם יקום ויתחנף
בחרץ על משכנתו וינקח
חפזה יק שבותו ויח
ורפא דרפא;
10. שבות כא לו
א) ואם אסון ויהיה
ויתחנף נפש תחת נפש;
שמות כא כב
11. ונתן קדוש השב
עקב לאבי העצר
ומשיח כסף וכל תורה
לאשר תחת אשר ענה
לא יוכל שלחה כל
יקרי; דברים כב כט

גהות הב"ח

ב) עין ממש אמרת
הי שהיה סומא; (ג) שם
אביי אמר אמיל;

רבינו חננאל

הא דהניא ר' שמעון בן
יוחאי אומ' הרי שהיה
סומא וסימא קיטע וקטע
וכול', ודחין לה, היכא
דאיפשר איפשר היכא
דלא איפשר לא איפשר
ופטרינן ליה, הא דתנן
דבי ר' ישמעל אבי קרא
כן יתן בו בחובל אמן
תנינה דכח' בכל מקום
אלא ממון, כדכח' ונתן
לאבי העצרה חמשס כסף.

ודחין, או הכי האי דכתב ואיש כי יתן מום בעמיתו, האי נתינת ממון היא נתינת מום היא, והיא החבלה, ואמר,
דבי ר' ישמעל קרא יתירא קא דרשי, כן יתן בו מופנה הוא, לא אתא אלא לאשמועינן נתינת ממון הוא, דבי ר'
תנא, יד ביד דבר הניתן מיד ליד, ומאי ניהו ממון, ואוקימנא דר' (אמי) (נמי) קרא יתירא דרשי, אביי ליה לה מתנא
דבי חזקיה, עין תחת עין ולא עין ונפש תחת עין, ודחו לה הכי, או אמרנה דיכול לקבל לעצור עניה ולא לימות,
ובהרי דעוררין ליה מית לא חיישינן לה (דהתנן) (דהתנן) גבי מלקות אמרונה ומת תחת ידו פטור, רב זכדי ליה

קטן שהרג, אדם ננס שהרג את הגדול: קיטע וקטע היאך אני
קורא כו'. וכי תימא הכא נשקול ממונא המורה אמרה משפט שזה:
ופטרינן ליה. בולא כלום והיו משפט שזה או ליטול אבר ממש או
לפטור לגמרי: מאי עבדינן ליה. הא
עדות שאי אמה יכול להזימה דהא
אי משתכחי עדים וזוממים פטורים
דגבולא קטילא צעו למקטל והלכך
איהו נמי פטור והכי אמרינן באלו
הן הנשרפין (סנהדרין דף ע"ט.) יד
ציה. גבי עד וזומם כתיב ואשמועינן
דלם העיד בלש פלוני שקטע יד
חזירו משלם ממון הניתן מיד ליד:
נמקום נוק. ואע"פ שיש שם תשלומי
הנזק משלם אף הנזק ומקרא יתירא
קדריש דהא כתיב כוזה תחת כוזה
למה לי פלג תחת פלג. וכוזה וחזרה
מדרש לקמן וע"ז: ואיכא איניש דלא
מפנק כו' נפקא מינה. מפלג תחת
פלג למיתב ליה היאך דביי ביני:
הייל. מה. כמו אשור הייל במסכת
שבת (דף ק"ט.) אלא נמוק. עינו
של מוק שיימין כמה הוא שזה לימכר
עשוי וכמה הוא יפה בלא עין
והיינו ממש דקאמר עינו של מוק
נשומה תחת עינו של מוק: והמור
אין משלם אלא נוק. כדאמרינן
צ"ב צ' דף טו.) איש צעמיתו ולא
שור צעמיתו: והא קמחיבם ליה
לינוקא. אמה חז ומריע לו שמוחל
אמה על חלולתו דהא תשלומין של
מיתוק הן ולא שלך כדמניא לקמן
(דף פו:) קטנים יעשה להם סגולה:
דאלם. לנש ודכס: כל פנישום
כעבד. הואיל ודכס שאין קצוב הוא
אין גובין אותו כדכס. וטעמא מפרש
לקמן: דאי ספס. הכי אמר לנו
שומן ליה והיוס או למחר אם יתפס
משלו ודכסנו: נוקי שור כשור. נוקי
שור שכלו לו על ידי השור: נוקי
שור כאלם. נוקין שכלו לשור על
על ידי שור דעני למשיימיה כעבדל:
אלהים

דביי ביני רב אשי אמר אתיא תחת תחת משור כתיב הכא עין תחת עין וכתבי התם שלם ישלם שור
תחת השור מה להלן ממון אף כאן ממון מאי חזית דילפת תחת תחת משור נילף תחת תחת מאדם דכתיב
ונתת נפש תחת נפש מה להלן ממש אף כאן ממש אמרי דנין נוקין מנוקין ואין דנין נוקין ממיתה אדרבה
דנין אדם מאדם ואין דנין אדם מבהמה אלא אמר רב אשי ימתחת אשר ענה יליף ליה אדם מאדם ונוקין
מנוקין תניא ר"א אומר עין תחת עין ממש ממש סלקא דעתך רבי אליעזר לית ליה ככל הני תנאי אמר ר' רבה
לומר שאין שמין אותו כעבד א"ל אביי אלא כמאן כבן חורין בן חורין מי אית ליה דמי אלא אמר רב אשי לומר
שאין שמין אותו בניזק אלא במזיק: ההוא חמרא דקטע ידא דינוקא אתא לקמיה דרב פפא בר שמואל אמר
להו זילו שומן ליה ארבעה דברים אמר ליה רבא והא אנן חמשה תנא א"ל לבר מנוק קאמינא אמר ליה אביי והא
חמור הוא וחמור אינו משלם אלא נוק אמר להו זילו שומן ליה נוקיה והא כעבדא בעי למשיימיה אמר להו זילו
שיימורו כעבדא אמר להו אבוב דינוקא אלא ביה מילתא אמרו ליה והא קא מחיבת ליה לינוקא
אמר להו לבי נדיל מפיסנא ליה מדירי: ההוא תורא דזילא דיה דינוקא אתא לקמיה דרבא אמר להו זילו שיימורו
כעבדא אמרו ליה מר הוא דאמר לכל הנישום כעבד אינו גובין אותו בבבל אמר להו לא צריכא דראי תפס
רבא למעמיה דאמר רבא נוקי שור בשור ונוקי שור באדם נוקי אדם באדם ונוקי אדם בשור אין
גובין אותו בבבל מ"ש נוקי אדם באדם ונוקי אדם בשור דלא אלהים בעינן וליכא נוקי שור בשור ושוור באדם נמי
אלהים

דרבא ואמ' טעמ' דר' אליעזר שאין שמין שומן העין כעבד הנמכר בניזק אלא במזיק. ההוא חמרא דקטע ידא דינוקא, ודן
רב יהודה לשום אותו כעבד ולשלם בעל החמור הנזק. לית הילכתא כותיה אלא אי תפס, אבל אפוקי לא מפקין מיניה,
דקומא לן כרבא דאמ' כל הנישום אין גובין אותו בבבל. ואף על פי שאין גובין, (אח) (דאי) תפס הניזק ממון המזיק
לא מפקין מיניה אלא שיימין ליה ומחלטינן ליה. רבא למעמיה דאמר נוקי שור בשור [ונוקי שור באדם], כגון שהיו
האדם את השור, כגון אלו גובין בבבל בלבד. ואף על גב דבענן איס' וליכא, פרי' דין דמזיקי איס', בחוצה לארץ ליליא,

החובל פרק שמיני בבא קמא

פד.

עין משפט
נר מצוה

א) מיי' פ"ב מהלכות
דלח' הלכה ט ע"כ
מהל' עדות הלכה י:
יא ב מיי' פט"ו מהלכות
סנהדרין הלכה י:
יב ג מיי' פ"ה מהלכות
סנהדרין הלכה י סג
שני לא טו"ח פ"א:
יג ד מיי' שם הלכה ח
סג שם טו"ע ח"מ
ס' א ספיק' ח:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מאי עבדינן
ליה וכו' עדיף שאי אתא
יכול להדיחא. קיל כיון
דהא עדות שאלו יכול
להזימה לא מקרי עדות
ואמרי שנת בלחמ לא הרג
א"כ מאי פטרינן הא שפיר
מקרי משפט אחר אלא
דפטרינן ליה דליכא עדות
דהרג וי"ע: תירא' א"א
ברפ"ק וכו' דרש"ל דבי
מוק. נלעיל דף ט ע"א:

מוסף רש"י

אמדרוהו ומת תחת ידו
פטור. דלח' צ"ד הוא,
ואמרי (מס' ט.) ילא
הכא המה לא נזו ושלח
צ"ד (מס' כב.) ליתן
צער במקום נזק. דלח'ט
היכא דלח'ט נזק משלם
נמי צער, דלא מיתא
לער דלח'ט כחמא היי
דלח'ט נזק. כגון סולא
כשפול על צמנו (ע"כ)
אפמיה מנספיה (ע"כ)
שפול על צמנו ל דמי
יד און פטרינן אותו מן
הצער לומר האול וקני ידו
יש עליו לחמס' כלל מה
שירא, אלא אומריס יו לו
לחמס' כסם שפול מלשאר
כל כך חיה חמס' כחל
וליעור (שמות כא כח).

רבינו חננאל

לה מפצע תחת פצע ליתן
צער במקום נזק. ודחו לה
הכי, כגון שהחובל בבור
ואינו חושש בזה החבלה
עלי' כל כך והחובל
יש לו צער גדול מזה
החבלה, שצריך להוציא
מן החובל מה שהוא בני
ביני ולחשו לחבל, וזה
הוא צער במקום נזק. וכן
לדברי ר' פפא שהחובל
עשו לו כאשר עשה,
הוציא עינו כאשר הוציא
וגעלה ארובתו ונרפא
מהרה, וזה פירוש סליק
בישריה הייא, והחובל
לא עלתה עדיין ארובתו,
שחייב החובל לתת לו
עד שיתרפא, רב אשי אמ'
אתיא תחת תחת תחת
ואסיקנא, אתיא תחת תחת
מתחת אשר כנע דהוא
ממון והוא אדם מאדם.
תניא ר' אליעזר אומ' עין
תחת עין ממש, ר' אליעזר
חולק עליהם כלם. ופירק
רב אשי לאוקריה פירוקיה

דרבא ואמ' טעמ' דר' אליעזר שאין שמין שומן העין כעבד הנמכר בניזק אלא במזיק. ההוא חמרא דקטע ידא דינוקא, ודן
רב יהודה לשום אותו כעבד ולשלם בעל החמור הנזק. לית הילכתא כותיה אלא אי תפס, אבל אפוקי לא מפקין מיניה,
דקומא לן כרבא דאמ' כל הנישום אין גובין אותו בבבל. ואף על פי שאין גובין, (אח) (דאי) תפס הניזק ממון המזיק
לא מפקין מיניה אלא שיימין ליה ומחלטינן ליה. רבא למעמיה דאמר נוקי שור בשור [ונוקי שור באדם], כגון שהיו
האדם את השור, כגון אלו גובין בבבל בלבד. ואף על גב דבענן איס' וליכא, פרי' דין דמזיקי איס', בחוצה לארץ ליליא,

המשך הנספח בעמוד הבא.

ובפרט וכלל המורחקין וזוהו פליגי, ר' סבר אין דנין כי אגא בכלל ופרט בנז עזא: סבר דנין כפי מירושו, סבר דנין תחת כויה פצע תחת פצע חבורה תחת חבורה, ר' סבר כויה כלל, כויה יש כה חבורה בין אין כה חבורה לכל חייב, פצע תחת פצע חלק בין כויה לחבורה, נמצאה החבורה ררוקה מן החבורה, וכי איה גזא אין דנין אותו בכלל ופרט, ואקשינן, ויכין ופרט משמע בין איה כה חבורה בין לית כה חבורה לכל חייב, חבורה רכבת רחמנא למה לי. ופרקינן ופרט משמע חייבין, ויכין חייבין לחבורה ויחזקין בשלמיהן. כויה גזא אין דנין סבר ככלל ופרט ויכין קאמי' כויה בין איה כה חבורה בין לית כה חבורה בין משמע, כויה כלל בין איה כה חבורה בין לית כה חבורה פוט אין חבורה, חבורה פוט אין בכלל אלא מה שפרט חייב איה כה חבורה אין לית כה חבורה לא. ומתימר' ר' הילא אין עזא. עזא. עזא שרי במשום נזק הכיני שמיתין, אומד

פה:

עין משפט נר מצוה

כ ו א מ"י פ"ב מהלכות
חובל מוזק הלה ג
סמך עשין ע' טושי"ע ח"מ
ס' תכ ספ"ק ט'
כ ו ב מ"י שם טושי"ע שם
ספ"ק י'
ב ו ג מ"י שם טושי"ע שם
ספ"ק יא'
כ ו ד מ"י פ"ג שם הלה
ט ט' ספ"ק שם ספ"ק
לח:
ל ה ו ז מ"י פ"ב שם
הלה יא' יג טושי"ע שם
ספ"ק יז'
ל א ח מ"י שם הלה יז'
טושי"ע שם ספ"ק כה:
ל ב ט מ"י שם הלה יז'
טושי"ע שם ספ"ק ט'
כג"ה:
ל ג כ מ"י שם טושי"ע
שם ספ"ק ט':
ל ד ל מ"י שם פ"ד הלה
ז סמך שם טושי"ע
ח"מ ס' תכ ספ"ק ח'
ל ה מ מ"י שם הלה ט'
טושי"ע שם ספ"ק ז':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ממת הדין
וט' ולכסתרפא נמי אינו
ראוי: (ב) ד"ה קטע וכו'
ראוי לשמור קישואין:

גליון הש"ס

נב" א"ב לימא קרא או
רפא רפא. וכן לעיל דף סה
ע"ה וכו':

החובל פרק שמיני בבא קמא

רואין אותו בא"י שומר קישואין. שכבר נתן לו דמי ידו או דמי רגלו שומר קישואין לא קאי ארגל דברגלו קאמר בגמרא שנת כשומר הפתח אבל קישואין אין יכול לשמור א"י בגמ' איירי בשיביר שני רגליו דומיא דסימא את עינו דאיירי בסימא שתי עיניו דאי עינו אחת עדיין הוא ראו לכל זה שהיה ראו בתמילה ובתוספתא (פ"ט) נמי קמי רואין אותו כאילו הוא חיגר שומר קישואין משמע דחיגר יכול לשמור וגרלה דלס היה מלמד מניקות לא נאמר כאילו הוא שומר קישואין ובשיביר רגלו אם היה עושה מעשה מחט או נוקד מרגליות לא נאמר כאילו הוא שומר הפתח דלס כן לקמה מדת הדין אלף הכא נסתם בני אדם שאין צעלי אומנות: **דבי מתפח** אגרא. כלומר בתמילה כשהיה צריא: **חירשו** נותן לו דמי בולו. ע"כ לא מייירי צלותו שקטע את ידו ושיביר את רגלו וסימא עינו אלף אפילו נאדם שלם דומיא דסימא עינו דלא איירי צלותו שקטע ידו ושיביר רגלו דהא בשיביר רגלו אין נותן אלף כשומר הפתח שהוא פחות ממוחית הריחים ומימה דמשמע הכא דחרש לא שוי מידי מדנותו לו דמי כולו ובפ"ק דערבין (דף ג. וס"ט) תנן חש"י נידרין ונערבין ואור"ת דיש לחלק בין חרש צדי אדם לחרש צדי שמים ולר"י נאלה דהכא בלדס שאין בר אומנות כדפי' לעיל וכן משמע מדנקט דלי דוולא וזיל בשליחות הלכך כשנחתרס אין זה כלום והסם מייירי כשיש לו אומנות: **נהי דנוק וריפוי ושבת דבא חרא** וחדא לא יתיב ליה. מימה צלמא נוק ושבת דין שאל יתן שכל זה בלמה דמי כולו אלף ריפוי כולו פשיטא ליה שיהיה צלל דמי כולו יותר מנער וזושה וגרלה דגרס ריפוי צדי נער וזושה ולא (הכל) כדפי' נוק ושבת אף אכתי קשה דמאי קמציציא ליה דלמה יפטר מריפוי נער וזושה דכל חרא וחדא צלל שחרשו לצוק ונותן לו דמי כולו מ"ש מקטע ידו שאע"פ שהוא נותן נוק שהוא דמי ידו נותן ריפוי נער וזושה ועוד אטו אס חנל צחרש וכי יפטר מריפוי נער וזושה מימה מהא דתנן לקמן (דף פו.) החובל צחרש חייב אין לדקדק דמל"ל דהתם צחרש צדי שמים כדברי ר"ת או הוא בר אומנות ועוד דלעיל אשכחן דחייב ריפוי שאל צמקוס נוק ועוד מימה דפעמים מרויה צמה שחרשו לצוק כגון שהלער והריפוי היה עולה יותר מדמי כולו וגרלה לר"י דפשיטא דמשלס נער וזושה וריפוי דכל חרא וחדא ומצעי ליה כגון שקטע ידו יוס ראשון ולא אמדוהו וזיוס שני שיביר רגלו ולא

לרבות שוגג כמזיד ואונס כרצון אם בן נכתוב קרא פצע בפצע מאי פצע תחת פצע ש"מ תרתי רב פפא משמיה דרבא אמר אמר קרא ורפא ירפא ליתן רפואה במקום נזק האי מבועי ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי רבי ישמעאל ורפא ירפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות א"כ נכתוב קרא ורפא ירפא ש"מ ליתן רפואה במקום נזק ואכתי מבועי ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל ורפא ירפא מאי ורפא ירפא ש"מ ליתן רפואה במקום נזק מכלל דמשכחת להו שלא במקום נזק שלא במקום נזק היכי משכחת להו צער "בדקתני צער כוואא בשפוד או במסמר ואפילו על צפורנו מקום שאינו עושה חבורה ריפוי ידהוה כאבי ליה מידי וסליק ואייתי ליה סמא חריפא ואחוויה לכישריה דצריך לאותבי ליה סמא לאנקוטיה גוונא דבישריה שבת דהדקיה באינדרונא ובטליה יבושת דרק ליה באפיה: שבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין: תנו רבנן שבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין ואם תאמר לקתה מדרת הדין דבי מתפח האי גברא לאו אגרא דשומר קישואים הוא שקיל אלא דלי דוולא ושקיל אגרא אי נמי אויל בשליח ושקיל אגרא מדרת הדין לא לקתה שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו אמר רבא קטע את ידו נותן לו דמי ידו ושבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין ושיביר את רגלו נותן לו דמי רגלו ושבת רואין אותו כאילו הוא שומר את הפתח וסימא את עינו נותן לו דמי עינו ושבת רואין אותו כאילו הוא מטיחני בריחים חירשו נותן לו דמי כולו בעי רבא קטע את ידו ולא אמדוהו שיביר את רגלו ולא אמדוהו סימא את עינו ולא אמדוהו ולכסוף חירשו מהו מי אמרינן כיון דלא אמדוהו בחד אומדנא

סגי ליה ויהיב ליה דמי כוליה בהדי הדדי או דלמא חרא חרא אמדינן ויהיבין ליה נפקא מיניה דבעי למיתב ליה צער ובושת דכל חרא וחדא נהי דנוק וריפוי ושבת דכל חרא וחדא לא יתיבין דקא יתיב ליה דמי כוליה כמאן דקטליה דמי והא יתיב ליה דמי כוליה צער ובושת מיהת דכל חרא וחדא יתיב דהא הוה ליה צער ובושת ואם תימצי לומר כיון דלא אמדוהו קא יתיב ליה דמי כוליה בהדי הדדי אמדוהו מהו מי אמרינן כיון דאמדוהו חרא חרא בעי למיתב ליה או דלמא כיון דלא שלים יתיב ליה דמי כוליה יתיקו בעי רבא שבת הפוחתתו בדמים מהו לחזור דמי כגון שהכחו על ידו וצמתה ידו וסופה לחזור מאי כיון דסופה לחזור לא יתיב ליה ולא מידי או דלמא השתא מיהת אפחתיה תא שמע ^(א) להמכה אביו ואמו ולא עשה בהן חבורה והחובל בחבירו ביום הכפורים חייב

לרבות שוגג כמזיד ואונס כרצון אם בן נכתוב קרא פצע בפצע מאי פצע תחת פצע ש"מ תרתי רב פפא משמיה דרבא אמר אמר קרא ורפא ירפא ליתן רפואה במקום נזק האי מבועי ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי רבי ישמעאל ורפא ירפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות א"כ נכתוב קרא ורפא ירפא ש"מ ליתן רפואה במקום נזק ואכתי מבועי ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל ורפא ירפא מאי ורפא ירפא ש"מ ליתן רפואה במקום נזק מכלל דמשכחת להו שלא במקום נזק שלא במקום נזק היכי משכחת להו צער "בדקתני צער כוואא בשפוד או במסמר ואפילו על צפורנו מקום שאינו עושה חבורה ריפוי ידהוה כאבי ליה מידי וסליק ואייתי ליה סמא חריפא ואחוויה לכישריה דצריך לאותבי ליה סמא לאנקוטיה גוונא דבישריה שבת דהדקיה באינדרונא ובטליה יבושת דרק ליה באפיה: שבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין: תנו רבנן שבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין ואם תאמר לקתה מדרת הדין דבי מתפח האי גברא לאו אגרא דשומר קישואים הוא שקיל אלא דלי דוולא ושקיל אגרא אי נמי אויל בשליח ושקיל אגרא מדרת הדין לא לקתה שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו אמר רבא קטע את ידו נותן לו דמי ידו ושבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין ושיביר את רגלו נותן לו דמי רגלו ושבת רואין אותו כאילו הוא שומר את הפתח וסימא את עינו נותן לו דמי עינו ושבת רואין אותו כאילו הוא מטיחני בריחים חירשו נותן לו דמי כולו בעי רבא קטע את ידו ולא אמדוהו שיביר את רגלו ולא אמדוהו סימא את עינו ולא אמדוהו ולכסוף חירשו מהו מי אמרינן כיון דלא אמדוהו בחד אומדנא

סגי ליה ויהיב ליה דמי כוליה בהדי הדדי או דלמא חרא חרא אמדינן ויהיבין ליה נפקא מיניה דבעי למיתב ליה צער ובושת דכל חרא וחדא נהי דנוק וריפוי ושבת דכל חרא וחדא לא יתיבין דקא יתיב ליה דמי כוליה כמאן דקטליה דמי והא יתיב ליה דמי כוליה צער ובושת מיהת דכל חרא וחדא יתיב דהא הוה ליה צער ובושת ואם תימצי לומר כיון דלא אמדוהו קא יתיב ליה דמי כוליה בהדי הדדי אמדוהו מהו מי אמרינן כיון דאמדוהו חרא חרא בעי למיתב ליה או דלמא כיון דלא שלים יתיב ליה דמי כוליה יתיקו בעי רבא שבת הפוחתתו בדמים מהו לחזור דמי כגון שהכחו על ידו וצמתה ידו וסופה לחזור מאי כיון דסופה לחזור לא יתיב ליה ולא מידי או דלמא השתא מיהת אפחתיה תא שמע ^(א) להמכה אביו ואמו ולא עשה בהן חבורה והחובל בחבירו ביום הכפורים חייב

מסורת הש"ס

(א) לעיל פ"ב (ט' כ) לקמן פ"ב
א צ"ל ידו. כ"ה (ד' צ"ל
רגל. כ"ה וט"ו רש"י,
(ט' ד"ה תרש).

לעני רש"י

דשטריר"ט
[דשטריר"ט]. החזקין.

רבינו חננאל

ומרפא ירפא ליתן רפואה
במקום נזק. והשבת
איתקש לרפוי שני רק
שבת יתן ורפא ירפא.
מדאעטריט למוחנא וכולן
במקום נזק.
מכלל דמשכחת לה
דמשכחתו כוליה שלא
במקום נזק. אין, צער,
דתנן כווא בשפוד וכול',
וקמא לן כיה בין יש זה
חבורה ובין אין זה חבורה
חייב. ריפוי, כגון שנתן
במכה סס חרץ ותחפית
המכה ונעשה במקום לבן
וגרמא כמו נגז, חייב לתת
סמים אחריים להאריס
המקום הלבן שיחזור
כמראה הבשר, זה הוא
ריפוי ולא על מכה, שבת,
באידרונא
ובטליה. פיר' כלאו בחור
ובטליה ממלאכתו שחייב
לשלם על בטילתו, בושת,
דרק באפיה. מנחי, שבת
רואין אותו כאילו הוא
שומר קישואין כול'. תנו
רבנן שבת, רואין אותו
כאילו הוא שומר קישואין.
ואם תאמר לקתה מדרת
הדין, כלומי אדם נזק,
מרגליות יקח שכירות
שומר קישואין פחות
שבשכירות. מדרת הדין לא
לקתה שכבר נתן לו דמי
ידו בשומת יד נזק,
מרגליות, ולא יציל להיות
נוקד מרגליות אלא לשמור
קישואין שאין צריך יד
אלא בקול בלבד. וזה
מפני שהוא חולה ואינו
יכול לשמור אפילו
קישואין נותן לו שבר
שומר קישואין. אמר רבא
קטע ידו נתן לו דמי ידו,
ושבת כאילו שומר
קישואין. שבר רגלו נותן
לו דמי רגלו, ושבת רואין
אותו כאילו הוא שומר
הפתח. סימא עינו נותן לו
דמי עינו, ושבת רואין
אותו כאילו מטיחני
ברחים. חירשו נותן לו דמי
כולו. בעי רבא קטע ידו
ושבר רגלו וסימא עינו
ולא אמדוהו עדיין וחרשו
מהו, ועליתו בתיקו. בעי
רבא הכחו על ידו מכה
הפוחתתו בדמים, כגון
שהכחו על ידו וצמתה,
פיר' כגון צמתו בכור חיי,
והוא כגון צמקה, שאינו
יכול לעשות בה מלאכה
ואלו בא למוכרו פחתתו
בדמים, וסופה לחזור,
או חבל ואפילו שבת עד
שתחזור לכמות שהיתה.
ואינין למיפשטה מדרתו
לקמאן המכה אביו ואמו
ולא עשה בהן חבורה.

פו.

עין משפט
נר מצוה

בְּנֵי שִׁחָרְשׁוּ. וְאֵת וְאִמָּהִי חִיִּיב צָבֻן הָאֵל דְּמִי כֹלֵו נֹתֵן וּלְפִי רִי"י
 דְּלַעֲיֵל נִיחָא דְּמַלְכָּא מִקּוּם יֵשׁ כֹּאן כְּעַר בּוֹשֵׁת וּרְיִפִּי אָף עַל גַּב
 דְּשִׁצְתָּא כֻּלָּל דְּמִי כֹלֵו שִׁיךְ לִשְׁנוֹת חִיִּיב צָבֻן מִשּׁוֹם אַחֲרִינִי:
שִׁבְתָּ גְּדוּלָּה לְעֵבֶד. כְּדִי שִׁילָא מְצִית רַבֵּי צִדּוֹ שְׁלִימָה וְצִתָּא קִטְנָה

(א) לקמן לה, (ב) נמכות
 כ, (ג) [קדושין כד: גיטין
 מז, (ד) ז"ל דמיא. רש"י,
 (ה) [לקמן ז, (ו) רש"י
 מוחק זה, (ז) [לקמן פו.
 סנהדרין פו, (ח) [נמכות
 דד, (ט) כ"א חובל,
 (י) [לקמן ז.

(א) גמ' כפחותין שבהן
השתא מני אי ר"מ:

גמ' ושבת קמנה לרב.
עיין כתובות דף סה ע"ב
תוספות ד"ה שלה:

רנשבורג

א] תוֹם' ד"ה רבא אַמר
וְכו' וּבְסַפְרֵיהִי הָיָה כְּמוֹ
הַכֵּל לַעֲבֹד. וְהָא דְלֵא הִקְשׁוּ
לְגִירְסָא וְזוּ מִמֶּנּוּ דְלִקְמִן
דָּף פו ע"א דְקָמִי חוּץ מִן
הַשְּׁבִת בּוֹמֵן שְׂהוּא שְׁלִי י"ל
כְּמ"ס הַמִּסְפּוֹת לַעֲנִין עֲבַד
כְּעֵנִי בְּגִיטִין דָּף יב ע"ב
ד"ה רְפוּאָתוֹ וְכו' יְעוֹשׂ"ה
ידו"ק:

וצמיתה. יצשה (גיטין)

[illegible]

רַבָּנָא אַמַר יִתְנֵן הַבֶּל לְרַב גְּרַסִּין וְכֵן גְּרַס ר"ח א' וְצַסְפִּירִים הִיָּה כְּמוֹז הַכֵּל לְעַד וְקִשָּׁה שְׂמָה קְטֹנָה לְמָה לֹא יִהְיֶה הַכֵּל לְרַב אֲלֵא הַכֵּל לְרַב גְּרַסִּין שְׂמָה קְטֹנָה הַכֵּל לְעִזְמוּ וְשְׂמָה גְדוּלָּה יִלְקַח קֶרֶקֶט וְהַרֵב אוֹכֵל פִּירֹת שֶׁמֶסְפִּיד הוּא בְּקִטְיֵעַת יָדוֹ דֵּלָא מְנִי לְמִדְּלִי דְּוּלָא וְלִמְלִין בְּשִׁלְחוּתָא

אלה לשמור קישואין או פסח:
פִּיחַת אצל רבו. ל"ג ואכל עמנו
לֹא פִיחַת פִּלּוּמַת דְּלֻבִּי
ורבא דהתם כ"ע מודו דיינות לרבו
לרבא אלא גרסינן פִּיחַת אֵלֶּל עִמָּנוּ
ואכל רבו פִּלּוּמַת דְּלֻבִּי ורבא ומיהו
גם אגריסא זו קשה לר"י דכבר אמר
זה דפליגי בקוטע יד עבד עברי
ואור"י דיש ליישב בדוקא אֵלֶּל עִמָּנוּ
לֹא פִיחַת שְׂתַחֲא צוּה פִּלּוּמַת דְּלֻבִּי
ורבא כגון הכהו על ידו ונמטה וסופה
לחזור קום שְׂתַחֲא לחיור דללחצי
ונותנין קום קטנה לרב וצמח גדולה
לעבד ואע"ג דלא מפסיד העבד מידי
אלא כל ההפסד של הרב הוא מ"מ
כיון דשם נזק הוא זה וצנזק של
קטיעת ידו אינן לרב אפי' פירות
ללא"י גם בהיסק אלו לא יטול כלום
ולרבא נזקם אלא לרב עצמו שצדק
יום ויום:

בא"ל הן בני חורין שירדו
מנכסיהם. מי יש עשירים
שאין מתבטטין יותר מבני חורין
שירדו וכן עניים ואין יכולין לדקדק
עליהם כ"כ אלה מהם מתבטטין כאלו
יורד אצלם יותר או פחות
וכיוצא בזה מלינו במתניתין^א גבי
העביר טלית ופרע ראש של אשה
בשוק דלין מנדקדין בדבר אם היו
שם בני אדם שרגליהם התבטטין יותר
מפניהם כהוין גבי אדם שחטין או
לא אלא שום לשון אחר:

עוד שיתבון 15. וא"ת לרנן
במנוסין מלך דרשי ביה
ושמא מצעי ליה לשון רשא:
אבל ממשם שיימינן בהו. ולא
דמי לנתכון להרוג את
ההכמה והרג את האדם לכותי והרג
את ישראל דהם אינא קרן דדרשני
בפרק 37 דמכות (דף 17) צבלי דעת
נפטר לנתכון להרוג את ההכמה
וכו' והכא לינא קרן ולא 'לפינן
ממחם דהא מצעי לן קרן הכא
לרנן שמעון לפטור נתכון לגייס את
זה וצייס את זה אף על גב דליכא
קרן דידיי נפשות:

לא עשה חבורה היכי דמי
 על ידו וסופו לחזור וקתני
 הכא במאי עסקינן כגון
 חבורה ב' חבורה⁽⁶⁾ והאמר רבה
 בבינו נהרג לפי שאי אפשר
 חבורה מ'פתא דרמא נפלה
 לא הכא במאי עסקינן כגון
 הדר הדר ביהיינו בעיין אמרי
 כגון שסכו⁽⁷⁾ ג'שא דלא
 ליה קרטופני ברישיה צווחי
 ריפוי דבעיא אסויי שבת
 כובי דבעיא מחוי גוני ארישא
 קרטופני בושת אין לך בושת
 דבעיא ליה לרבה פשיטא
 גיסא ולרבה להך גיסא
 על ידו וצמתה וסופה לחזור
 שבת גדולה ושבת קטנה
 ג'נות לו אלא דמי שבתו
 איתמר הקטוע יד עבד עברי
 אמר נותן לו שבת גדולה
 קטנה לרב רבא אמר הכל
 כהן קרקע והרב אוכל
 פ'חת אצל עצמו ואצל רבו
 דמי דפסקיה לריש אוניה אלא
 לכל לעצמו פ'חת אצל רבו
 ורבא: בושת הכל לפי
 בייש: מני מתניתין לא רבי
 יהודה אלא ר' שמעון היא
 אין אותן כאילו הם בני חורין
 הם שהן בני אברהם יצחק
 מאיר ר' יהודה אומר הגדול
 לפ' קטנו רבי שמעון אומר
 אותן כאילו הם בני חורין
 עניים כפחותין שבהן⁽⁸⁾ מני
 בי מאיר מתניתין קתני הכל
 המתבייש ורבי מאיר כולחו
 והו ואי ר' יהודה מתניתין
 אמת הסומא חייב ואילו ר'
 מאיר אין לו בושת אלא לאו
 אפי' תימא ר' יהודה כי אמר
 אין לו בושת למשקל מיניה

פא המכייש את הישן חייב
 ר מכלל דלא שגא הכי ולא
 היא: מאן תנא להא דתנו
 יול נותן לגדול דמי בושתו
 נותן לכן חורין דמי בושתו
 ולא רבי שמעון קא סלקא
 אי רבי מאיר האמר כולו
 בדרים בושת ואי ר"ש האמר
 שעמא כקטלא מה קטלא עד
 ד שיתכוון לו ^ע בושת נמי
 יקח במבושיו עד שיתכוון
 לעבדים בושת למיתבא להו
 ו תימא רבי מאיר מי סברת
 גדול ממש וקמן קא ממש
 כלמו ליה ומיכלם הכא נמי
 דמיכלמו

[illegible]

יה יהבין ליה והא מרקתני
דור ולא קתני סומא שבייש פ
מחזורתא מתניתין רבי שמ
בייש את הקטן ובייש את ה
את העבד ובייש את בן חור
א רבי מאיר ולא רבי יהוד
בנכסים גדול גדול בנכסי
ו ואי רבי יהודה האמר "אין
ת זה ובייש את זה פטור מא
כתוב ו'אורב לו וקם עליו
ה דכתיב² ושלחה ידה וה
יהודה וכי קאמר ר' יהודה אי
ימינן בהו ואי בעית אימא א
מים קטן קטן בנכסים לא גד
הוא אין כדאמר רב פפא ד

סס המסיר את
ואינם מוק דהא
דמוס הוא: קרטו
מטטין: מוזהוי
מחמת מחוק קס
לנערה דהנק קס
מרקד צי כווי. לה
דעצי אחווי גוו
בראשו להראוט
הלניסע דהשטחא
קרטופני לא מני
צטלו משאר מלא

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

[illegible]

(א) במשנה ופטור ט
הנזקת שנא' ושלח
ידה והחזיקה במבושי
אינו חייב על הבוש
עד שיהא מתכוין:

רש"י ד"ה בקדים וזמם
וב' היאך יעיד. ממנה
א"ל יכול להעיד שלא
קודם שנתמנה הוא
ידו והזכיר על משנה ש'
סאה צידון קומא וס'
צמסת וזמם וזמ'
תוספות ד"צ קט דק ע"י
ד"ה אי לתמקנא קומא
פסול להעיד צמסת
והזמ"ה ש' ש' קומא פסול
לדמיז אי ראה פטל קומא
תוס' קוגיל דהכא
יחא' ד"ה יבישו וס'
ומיהו אין תימה כ"כ ע'
במזין' בלתימחם פ'
דכרסו' באמציע' דגש'
צמסת' דלורימחא:

רנשבורג
[א] גמ' אמר רב פפ
שציישו. עין שט
מקובלת:

תניא רבי אומר וכו'
ולא קשיא הא דמכלל
ליה ומיכלם, והא דמכלל
ליה ולא מיכלם. וס'
הלכה. מתני' דלא כר'
יהודה דתניא וכו'

הסוּמָה חֵיב דְּמוּדָה רַבִּי יְהוּדָה דְּמַצִּיט אַתּ הַסוּמָה חֵיבֵי:
צִי צוֹשֵׁת לִפְטָרוֹ וכו' אֵשֶׁת מוֹכִיחַ דְּפָסָלָה לַעֲדוֹת וְחֵיבָתָּהּ צוֹשֵׁת
עֵינֵי עֵינֵי גִמְרָא אֲמַר רַבִּי צְדִיק דְּעֵינֵי אֵין קָאִי סָבְרָה אֵין לְעֵינֵי
יְבוּרָה. מִימָה לֹא לִכְבוֹש שׁוֹם מֵיטַע וּמִימָלָא אֲמַרְבִּי וְכו' הִיא לְהַסְקוֹת
יֵא רֶשַׁע רֶשַׁע. רַבִּי יְהוּדָה דְּרִישׁ הֵכָא גִ'ס דְּרֶשַׁע רֶשַׁע וּרְבָנָן לֹא
הִסְתֵּיגִין דָּף (ג: וְס: ד"ה אֵתָּה) גִּבִּי דִּינִי נִפְשׁוֹת מַחֲזִירִין לְזוֹמֹת מִנִּי אֲמַר
לֹא דְרִישׁ אֵין בְּפִ'ק דְּמִכּוֹת (דף ה:) גִּבִּי חֵיב הָעֵדִים לְזוֹמֹת נִרְדָּגִים
(א) אֵין טַעֲמָא דְרַבִּי שְׁמַעְלָל דְּאֲמַר מִכּוֹת צְבִיג אֲמַר אֲמַר צִי אֵתָּה
לִיָּה לְרַבָּא רֶשַׁע רֶשַׁע אֵלָּא מִשּׁוּם דִּלָּא לָרִיךְ דְּמִגּוֹף הַמִּלְקוֹת
מַחֲזִירִין לְזוֹמֹת וְאֵין מַחֲזִירִין לְחֻבָּה לֹא שִׁיךְ כֹּל כֵּךְ מִלְקוֹת
וְהִילּוּ הָעֵדָה וְכו' בְּפִרְקָא קַמָּא דְּמִכּוֹת (דף ה:) גִּבִּי מִשְׁלָסִים
אֵתָּה רֶשַׁע רֶשַׁע רַבָּא אֲמַר צְעִינִן כֹּאשָׁר וְזִם וְיִלְכָּא לֹא
מִשּׁוּם

ישן שזי"ש פטור משמע דלא מלי דיין מדקמי המזי"ש
מדה להצ"ן **סומא** ז"א. וז"ת אי מה הלן גולגים ועבדים ו"ל אף
 מדקמי והסחיר בנשוי אי"ב סומא נמי לא מלי דיין
 דבר הכללי בראיה וימנה ג"ס: **וואין** מיעוב אחר מיעוב **אלא**
 גבי אין ריבוי אחר ריבוי אלל למעט: **חייבי** מלקיות מנין א
 פליגי אלל דלא פטרי סומא אפילו בחייבי גילית ובאחד דיני ממונות
 חייבי מלקיות מנין אחיא רשע רשע תניא נמי הכי כו' וסתמא דג
 עדי שגימרא הדין נל וסא דאמר צפרק קמא דלאו מיעוב (דק
 רשע רשע רבא אמר מלקות וסא דאמר מיתה עומדת דנא משום ד
 שמעינן דהו"ב צ"ג דמלקות תחת מיתה ומיתה צ"ג ולענין
 תחת מיתה עומדת דשמא צמיתה דוקא משום ושפטו העד
 בממון ואין משלשים בצמכות דאמר מנא הני מילי אמר א

בלא ראור. דמשמע כאן
לא ראה, אבל רואה נמשך
אחר, פרט לסומא. שאינו
רואה בשום מקום (מכות
ס:) שהרג בשוגג בלא
גולה, והכי קאמר בלא
ראות, זה שהרגו לא ראה,
דאינו ראהו לא היה הורגו,
מכלל דיש סיפק בידו
לראות ואינו רואה (נדרים
יג: גי'י).

1. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$